

อิทธิพลของสถาบันคลังสมองต่อนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในประเทศ
บังกลาเทศ

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2563

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

The Influence of Think Tanks on Climate Change Policy in Bangladesh

Mr. Tarin Dulayapitak

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in International Relations

Department of International Relations

FACULTY OF POLITICAL SCIENCE

Chulalongkorn University

Academic Year 2020

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อสารนิพนธ์

อิทธิพลของสถาบันคลังสมองต่อนโยบายการจัดการกับ
สภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในประเทศไทย

โดย

นายธารินทร์ ดุลยพิทักษ์

สาขาวิชา

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ดร.ภาณุภัทร จิตเที่ยง

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภมิตร ปิติพัฒน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ดร.ภาณุภัทร จิตเที่ยง)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนันท์ คุณมาศ)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

6280056524 : MAJOR INTERNATIONAL RELATIONS

KEYWORD: Tarin Dulayapitak: The Influence of Think Tanks on Climate Change Policy
in Bangladesh: A Case of the Bangladesh Center for Advanced Studies (BCAS)
Advisor: BHANUBHATRA JITTIANG Ph.D.

Tarin Dulayapitak : The Influence of Think Tanks on Climate Change Policy in
Bangladesh . Advisor: BHANUBHATRA JITTIANG, Ph.D.

Bangladesh is one of the most vulnerable countries to the effects of climate change, Sea level rise, Ice melting, Flood, Tropical Cyclone, Storm surge, etc. Due to geographic location, having high population density, and poverty incidence, this country has suffered from the loss and damage of its effect. United States Agency for International Development (USAID) has reported that 139,000 died with equal number of injuries from Cyclone Marian in affected area of Bangladesh on April 30, 1991. Therefore, Climate Change has been considered as underlying cause and huge burden for the country development a long time ago, even if the Government of Bangladesh (GOB) has attempted to reduce the risks of loss and damage on the effects of this issue by policymaking in national level. Particularly, Climate Change has threatened their significant achievement to increase incomes and reduce poverty. The aim of the study is focusing on the influence of “Think Thanks” in Bangladesh. They call themselves the research and the policy institutes, non-profit, independent, and serving as a public advocacy for decision/policy making, practitioners. This institute/organization has the organization structure same as the most of research institutes in general. Though they have no authorization/power to decision/policy making as the ministries or the administrators, but they are “influential” to Climate Change Management Policy in Bangladesh without the power of magic. The finding shows that they play important roles to the process of policy/decision by making from “their centrality” on the norm entrepreneur and “their power of knowledge” to take the country out of the most vulnerable countries to the effects of climate change.

Field of Study: International Relations

Student's Signature .....

Academic Year: 2020

Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีอาจสำเร็จลุล่วงได้หากปราศจากความกรุณาของอาจารย์ที่ปรึกษาของผู้เขียนคือ ดร.ภาณุภัทร จิตเที่ยง ที่มีความกรุณาสละเวลาให้ความรู้ คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง ในสารนิพนธ์ฉบับนี้ของผู้เขียนด้วยดีเสมอมา ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร.ศุภมิตร ปิติพัฒน์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนันท์ คุณมาศ เป็นอย่างยิ่งที่ได้สละเวลาเป็นคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ฉบับนี้ อีกทั้งกรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ เพื่อแก้ไขและช่วยเสริมเนื้อหาเพิ่มเติมให้สารนิพนธ์ฉบับนี้มีเนื้อหาที่ครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้ผู้เขียนขอขอบคุณมิตรสหายระดับชั้นปริญญาโททุกคนที่ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูล พร้อมทั้งให้กำลังใจตลอดระยะเวลาการศึกษาตั้งแต่ภาคการศึกษาแรกจนจบการศึกษา ถือเป็นมิตรภาพและแรงสนับสนุนอันมีค่าสำหรับผู้เขียนในการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้

ธารินทร์ ดุลยพิทักษ์

สารบัญ

	หน้า
.....	ค
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและสภาพปัญหาจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศ	1
1.2 ศูนย์การศึกษาขั้นสูงแห่งบังกลาเทศ (Bangladesh Center for Advanced Studies หรือ BCAS)	4
1.3 คำถามวิจัย.....	6
1.4 วัตถุประสงค์	6
1.5 ข้อถกเถียง	7
1.6 ระเบียบวิธีวิจัย.....	8
1.7 ทบทวนวรรณกรรม	10
1.8 กรอบการวิเคราะห์.....	15
1.9 โครงสร้างเนื้อหา	17
บทที่ 2	18
สภาพปัญหาจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงและปัญหาการจัดการของรัฐบาลบังกลาเทศ	18
2.1 สภาพปัญหาจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในประเทศบังกลาเทศ	18
2.1.1 ผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศ (The Effects of Climate Change in Bangladesh) ในระยะสั้นและระยะยาว	19

2.1.2	ผลกระทบด้านสาธารณสุขจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในประเทศไทย .	21
2.1.3	ภาพรวมปัญหาผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง	22
2.1.4	ปัญหาเชิงโครงสร้างของระบบราชการในบังกลาเทศซึ่งส่งต่อการดำเนินนโยบาย การจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง.....	23
2.1.5	โครงสร้างและปัญหาจากการดำเนินนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศ เปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศ	24
2.1.6	ปัญหาจากการดำเนินโครงการตามนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศ เปลี่ยนแปลง.....	26
2.1.7	ช่องทาง (Channels) จากปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศ เปลี่ยนแปลง.....	28
2.2	โครงสร้างองค์กร การคัดเลือกบุคลากร และแหล่งงบประมาณของศูนย์การศึกษาชั้นสูงแห่ง บังกลาเทศหรือ BCAS	29
บทที่ 3	.....	32
<p>บทบาทของศูนย์การศึกษาชั้นสูงแห่งบังกลาเทศหรือ BCAS ในการเป็นตัวกลาง (Focal Point) ประสานงานระหว่างรัฐกับคู่ร่วมมือระหว่างประเทศและความชำนาญการและความสำเร็จของ ดร. อาติก ราห์มัน (Dr. Atiq Rahman) ในฐานะผู้เผยแพร่บรรทัดฐานระหว่างประเทศ .....</p>		
3.1	BCAS ในฐานะตัวกลางประสานงานกับองค์การระหว่างประเทศ	33
3.1.1	ดร.อาติก ราห์มัน (Dr. Atiq Rahman) ตัวอย่างบุคลากรอันเปี่ยมด้วยความชำนาญการ ของ BCAS	34
3.1.2	บทบาทของบุคลากรสำคัญของ BCAS ในฐานะผู้เผยแพร่และผู้เชื่อมโยงบรรทัดฐาน ระหว่างประเทศ	37
3.2	การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เกี่ยวกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงและสุขภาพ เมื่อวันที่ 19-20 พฤศจิกายน 2007 โดย BCAS	38
3.2.1	BCAS คือ แกนกลาง (Centrality).....	41
บทที่ 4	บทบาทของ BCAS ต่อนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงผ่านพลัง แห่ง องค์ความรู้ (Power of Knowledge) และการนำพลังแห่งองค์ความรู้สู่การเสริมสร้าง ความสามารถให้กับบุคลากร (Capacity Building).....	42

4.1 รูปแบบภาพรวมของการดำเนินกิจกรรมและบทบาทของ BCAS ในการสนับสนุนเชิงนโยบาย การจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศ	43
4.1.1 ดร. กุลัม ราบบานี (Golam Rabbani) บุคลากรที่เปี่ยมไปด้วยพลังแห่งองค์ความรู้ของ BCAS	45
4.1.2 ตัวอย่างผลงานตีพิมพ์ (Publication) ของ BCAS ในการสร้างบทบาทผ่านพลังแห่ง องค์ความรู้ (Power of Knowledge) ต่อภาพรวมของนโยบายการจัดการกับสภาวะ ภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในประเทศบังกลาเทศ.....	46
4.1.3 การสร้างบทบาทจากพลังแห่งองค์ความรู้ในการเผยแพร่งานวิจัย (Publication)	50
4.2 พลังแห่งองค์ความรู้ในการเสริมสร้างขีดความสามารถด้านบุคลากรผ่านบทบาทของ BCAS ใน การจัดตั้งศูนย์กลางระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาและจัดการกับสภาวะภูมิอากาศ เปลี่ยนแปลง (International Centre for Climate Change and Development: ICCCAD)	52
4.2.1 ศูนย์กลางระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาและจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง (International Centre for Climate Change and Development: ICCCAD)	53
บทที่ 5 บทสรุปของพลังแห่งองค์ความรู้ (Power of Knowledge) และความชำนาญการ (Power of Expertise).....	56
5.1 BCAS กับความเป็นแกนกลาง (Centrality) และพลังแห่งองค์ความรู้ (Power of Knowledge)	56
5.2 ทิศทางการดำเนินนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศ	57
5.3 เพราะเหตุใดศูนย์การศึกษาชั้นสูงแห่งบังกลาเทศหรือ BCAS จึงมีบทบาทหรืออิทธิพลต่อ นโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในประเทศบังกลาเทศ	58
บรรณานุกรม.....	64
ประวัติผู้เขียน	72

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ที่มาและสภาพปัญหาจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศ

บังกลาเทศ (Bangladesh) ถูกจัดเป็นหนึ่งในกลุ่มประเทศพัฒนาน้อยที่สุด (Least Developed Country: LDC) โดยคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ (Economic and Social Council: ECOSOC) ที่ได้รับผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง (Climate Change) มากที่สุดประเทศหนึ่งเนื่องจากสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบต่ำ (Low and flat country) ส่งผลให้ได้รับผลกระทบอย่างมากจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเล (Sea level rise) พายุไซโคลนฤดูร้อน (Tropical Cyclone) และฝนตกไม่แน่นอน (Erratic Rainfall) ในช่วงหน้ามรสุม รวมทั้งเกิดการละลายของน้ำแข็ง (Ice melting) จากยอดเขาหิมาลัย ผลกระทบต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้ประเทศบังกลาเทศต้องเผชิญกับภัยธรรมชาติอยู่บ่อยครั้ง (Ministry of Environment and Forests [MOEF], 2009) โดยเฉพาะปัญหาน้ำท่วมอันเป็นผลมาจากผลกระทบทั้งสามประการข้างต้น

Martin et al. (2014) อธิบายว่า บังกลาเทศต้องเผชิญกับน้ำท่วมใหญ่เรื่อยมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1974 และสร้างความเสียหายกว่า 69 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ทั้งหมดในประเทศ นอกจากนี้ พายุไซโคลน เช่น ซิดร (Sidr) ในปี ค.ศ. 2007 และไอล่า (Aila) ในปี ค.ศ. 2009 ได้สร้างความเสียหายและความสูญเสียอย่างใหญ่หลวง ในบริเวณพื้นที่ชายฝั่งของประเทศ เช่น ในบริเวณพื้นที่ชายฝั่งของอำเภอสัตคีรา (Satkhira) จังหวัดขุลนา (Khulna) ทางตอนใต้ของบังกลาเทศได้ถูกพายุไอล่าพัดถล่มจนบ้านเรือนและพื้นที่เกษตรกรรมเสียหายอย่างหนักจนพื้นที่ประสบภัยกลายเป็นเหมือนทะเลทรายไม่สามารถเป็นพื้นที่อยู่อาศัยหรือดำรงชีพได้อีกต่อไป บังกลาเทศจึงเป็นประเทศที่มี “ช่องโหว่” (Vulnerability) ต่อการเกิดผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงมากที่สุด

อย่างไรก็ดี รัฐบาลบังกลาเทศพยายามดำเนินนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงโดยพัฒนานโยบายและแผนงานระดับชาติเพื่อบรรเทา (Mitigation) และรับมือ (Adaptation) ในการจัดการกับปัญหาดังกล่าวตั้งแต่ปี ค.ศ. 1990 ได้แก่ แผน The National Flood Action Plan (FAP) เพื่อจัดการปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่ที่ประสบภัยโดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อป้องกันน้ำท่วม อาทิ การสร้างเขื่อนกั้นน้ำและโครงสร้างระบบชลประทาน (Hydraulic Structure) แผนงานพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อป้องกันน้ำท่วมดังกล่าวจึงเปรียบเสมือนการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงของบังกลาเทศมาตั้งแต่นั้น (Rahman & Hickey, 2019a)

ต่อมาในปี ค.ศ. 2005 และ ค.ศ. 2009 รัฐบาลบังกลาเทศได้ออกแผนงานซึ่งถือเป็นแผนนโยบายหลักในการจัดการสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในระยะยาวผ่านกระทรวงสิ่งแวดล้อมและป่าไม้ (The Ministry of Environment and Forests: MOEF)¹ ได้แก่ แผนงาน The National Adaptation Program of Action (NAPA) และแผนงาน The Bangladesh Climate Change Strategy and Action Plan (BCCSAP) ทั้งนี้ แผนนโยบายหลัก NAPA ถือเป็นแผนนโยบายแรกในการรับมือกับผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง ในภาพรวมระดับชาติของบังกลาเทศที่มาจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในระดับระหว่างประเทศโดยเฉพาะจากภาคประชาสังคม (Civil Society) ในขณะที่แผน BCCSAP ที่ออกมาในปี ค.ศ. 2009 ถือเป็นฉบับแก้ไขจากแผน NAPA เมื่อปี ค.ศ. 2005 เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงแผนเพื่อการพัฒนาของคณะรัฐบาลชุดใหม่ภายหลังจากการเลือกตั้งใหญ่ในปี ค.ศ. 2008 โดยแผนงาน BCCSAP ได้ระบุถึงหลักยุทธศาสตร์ใหม่ในการบรรลุเป้าหมาย 6 เสาหลัก (6 pillars) ในการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง ดังนี้ 1) ความมั่นคงทางอาหาร ความคุ้มครองทางสังคม และสาธารณสุข 2) การจัดการ และรับมือกับสาธารณสุข

¹ในปัจจุบันได้เปลี่ยนชื่อเป็น กระทรวงสิ่งแวดล้อม ป่าไม้ และสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง (The Ministry of Environment Forests and Climate Change)

3) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน 4) การจัดการวิจัยและองค์ความรู้ 5) การบรรเทา และการพัฒนาสังคมคาร์บอนต่ำ และ 6) การเสริมสร้างขีดความสามารถและการพัฒนาในเชิงสถาบัน เช่น โครงสร้างการทำงานขององค์การภาครัฐ (Ministry of Environment and Forests [MOEF], 2009)

นอกจากแผน NAPA และ BCCSAP รัฐบาลได้ออกแผนงานเพิ่มเติมเพื่อรับมือกับภัยธรรมชาติในพื้นที่เสี่ยงภัย ได้แก่ The National Plan for Disaster Management (NPDM) ในปี ค.ศ. 2010 เพื่อมุ่งเน้นแผนงานด้านการจัดการกับภัยพิบัติ (Disaster Management) ในการลดความเสี่ยง (Risk Reduction) การเสริมสร้างขีดความสามารถ (Capacity Building) ในการจัดการกับภัยพิบัติในพื้นที่ประสบภัยตามระบบการแบ่งเขตการปกครองของบังกลาเทศ (Disaster Management Relief Division (DM&RD), 2010)

แม้ว่ารัฐบาลบังกลาเทศมีการดำเนินนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน แต่ Bhuiyan (2015, p. 360) กล่าวว่า การดำเนินนโยบายการจัดการกับปัญหาดังกล่าวของรัฐบาลบังกลาเทศเพื่อรับมือกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงยังคงมีช่องโหว่ในด้านธรรมาภิบาล (Governance) โดยเฉพาะการขาดความเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายทางสิ่งแวดล้อม ปัญหาความโปร่งใสในการดำเนินงาน อาทิ ปัญหาการคอร์รัปชันและการเรียกสินบนจากเจ้าหน้าที่รัฐ รวมถึงปัญหาจากการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งการไม่มีทรัพยากรบุคคลเพียงพอ รวมถึงปราศจากการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนและหน่วยประสานงานภายในและระหว่างประเทศ ในการดำเนินนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องส่งผลให้เกิดปัญหาในการดำเนินนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง เช่น ปัญหาในการบรรเทาและรับมือผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง ปัญหาจากการพัฒนาระบบเพื่อการจัดการภัยพิบัติ เป็นต้น

จากปัญหาในเชิงธรรมาภิบาลข้างต้นจึงทำให้บทบาทการสนับสนุนเชิงนโยบาย (Policy Advocacy) จากภาคประชาสังคม (Civil Society) ในการดำเนินนโยบายที่เกี่ยวข้องมีความสำคัญยิ่ง

โดยเฉพาะจากหน่วยงานที่เรียกว่า “สถาบันคลังสมอง” (Think Tanks) ซึ่งมีบทบาทเปรียบเสมือนเป็น “สถานรับเลี้ยงเด็ก” (Nurseries) ให้กับผู้กำหนดนโยบายและเจ้าหน้าที่รัฐในการเป็นแหล่งรวมทรัพยากรบุคคลที่พร้อมไปด้วยความชำนาญการ (Expertise) อย่างกว้างขวางรวมทั้งมีความเป็นเอกเทศแยกจากหน่วยงานรัฐในการสรรหางบประมาณของตนเอง (Salas-Porra & Murray, 2017) เนื่องจากการดำเนินงานของสถาบันดังกล่าวสามารถเข้าถึงทรัพยากรองค์ความรู้และความชำนาญการได้อย่างกว้างขวางตั้งแต่ระดับท้องถิ่นไปจนถึงระหว่างประเทศ สถาบันคลังสมองที่มีบทบาทอย่างมากในด้านการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในประเทศบังกลาเทศ คือ ศูนย์การศึกษาขั้นสูงแห่งบังกลาเทศหรือ Bangladesh Center for Advanced Studies (BCAS) งานวิจัยฉบับนี้ต้องการศึกษาเจาะจงไปที่บทบาทของสถาบันคลังสมองนี้ซึ่งทำงานร่วมกับรัฐบาลแต่มีอิสระในการดำเนินงานและมีบทบาทและอิทธิพล (Influence) ต่อนโยบายการจัดการสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศ

1.2 ศูนย์การศึกษาขั้นสูงแห่งบังกลาเทศ (Bangladesh Center for Advanced Studies หรือ BCAS)

ศูนย์การศึกษาขั้นสูงแห่งบังกลาเทศหรือ BCAS เป็นสถาบันคลังสมองที่มีบทบาทอย่างมากในการทำงานร่วมกับภาครัฐและมีบทบาทในเชิงนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงของบังกลาเทศทั้งในระดับท้องถิ่น (local) ระดับชาติ (National) และระหว่างประเทศ

(International) ได้แก่ การทำวิจัย (Research) ที่เกี่ยวข้อง กับผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง การเสริมสร้างขีดความสามารถ (Capacity Building) ในการดำเนินงานเชิงสถาบัน (Institutional Strengthening) และในเชิงทรัพยากรบุคคล (Human Resource) เพื่อรับมือกับปัญหาดังกล่าว นอกจากนี้ BCAS ยังดำเนินการสนับสนุนเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเฝ้าติดตามและประเมินโครงการที่เกี่ยวข้องกับการรับมือกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในระดับชุมชน (Huq & Rabbani, 2011b, pp. 13-14)

BCAS ก่อตั้งในปี ค.ศ. 1986 ในฐานะสถาบันชั้นนำที่มิใช่รัฐ (non-government) ด้านการวิจัยและนโยบายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) โดยเฉพาะในสาขาสิ่งแวดล้อมและสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง (Environment and climate change) ธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของประชาชน (Good Governance and people's participation) และการแก้ไขปัญหาความยากจนและการดำรงชีพอย่างยั่งยืน (Poverty alleviation and sustainable livelihoods) (Bangladesh Centre for Advanced Studies [BCAS], 2021c) โครงสร้างองค์กรของ BCAS ประกอบด้วยประธานใหญ่ (Chairman) หนึ่งคน และคณะผู้บริหาร (Board of Directors) ในส่วนของคณะทำงานนำโดยผู้อำนวยการใหญ่หนึ่งคน (Executive Director) สนับสนุนงานโดยผู้อำนวยการกอง แบ่งตามความรับผิดชอบของกิจกรรมโครงการในด้านต่าง ๆ เช่น โครงการธรรมาภิบาลด้านสิ่งแวดล้อม โครงการบรรเทาและรับมือกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง โครงการด้านพลังงาน โครงการด้านการจัดการกับทรัพยากรธรรมชาติและการดำรงชีพ เป็นต้น ในส่วนของทีมงานแบ่งได้สองระดับตามสายงานด้านการวิจัย ได้แก่ ระดับอาวุโส (Senior) และระดับทั่วไป (Officer) โดยในแต่ละระดับประกอบไปด้วยนักวิจัย (Researcher) ระดับอาวุโสและทั่วไป (Research Fellow) และเจ้าหน้าที่ทั่วไป (Officer) เช่น เจ้าหน้าที่วิจัย เจ้าหน้าที่พัฒนาโครงการ เป็นต้น (Bangladesh Centre for Advanced Studies [BCAS], 2021c)

แม้ว่าภูมิหลังและลักษณะโครงสร้างองค์กรของ BCAS จะเป็นไปในลักษณะสถาบันวิจัย (Research Institute) และองค์กรที่มิใช่รัฐ (Non-Governmental Organization: NGO) ก็ตาม แต่ในระดับระหว่างประเทศ BCAS กลับถูกจัดให้เป็นสถาบันคลังสมองชั้นนำในมุมมองขององค์กรระหว่างประเทศโดยเฉพาะจากโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP)

1.3 คำถามวิจัย

ศูนย์การศึกษาชั้นสูงแห่งบังกลาเทศ (Bangladesh Center for Advanced Studies หรือ BCAS) มีบทบาทในการกำหนดนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในประเทศบังกลาเทศเพราะเหตุใดและอย่างไร

1.4 วัตถุประสงค์

ประการแรก ผู้เขียนต้องการศึกษาถึงบทบาทสำคัญของ BCAS ในฐานะสถาบันคลังสมองของบังกลาเทศว่า มีวิธีการสร้างบทบาทต่อนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศอย่างไรจึงสามารถเข้ามามีบทบาทในเชิงการสนับสนุนนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง เห็นได้จากแผนงาน NAPA ได้ระบุถึงบทบาทสำคัญของ BCAS และบรรดาผู้เชี่ยวชาญในการประสานงานเชิงนโยบาย (Policies) และจากสถาบันต่าง ๆ (Institutes) ในการจัดทำแผนงานระดับชาติดังกล่าวร่วมกัน (Ministry of Environment and Forests [MOEF], 2005)

ประการต่อมา ผู้เขียนต้องการศึกษาบทบาทจากภาคประชาสังคมโดยเน้นไปที่สถาบันคลังสมองต่อนโยบายที่เกี่ยวข้องกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงภายในประเทศ เพราะอะไรจึงต้องเป็นสถาบันคลังสมองและเพราะอะไรสถาบันเหล่านี้จึงสามารถทำงานร่วมกับรัฐบาลในการกำหนดนโยบายได้ สถาบันเหล่านี้ใช้ความเชี่ยวชาญและองค์ความรู้จากบุคลากรอย่างไรในการเข้าไปมี

บทบาทต่อการกำหนดนโยบายระดับชาติและผลลัพธ์เป็นอย่างไร ผู้เขียนเห็นว่า การศึกษาบทบาทจากสถาบันคลังสมองจะทำให้เกิดการเรียนรู้ถึงวิธีการระดมทรัพยากรเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการดำเนินงานเชิงนโยบายเพื่อแก้ปัญหาภายในประเทศได้อย่างชัดเจน ทั้งจากแผนงานและวิธีการติดต่อประสานงานจากคู่ร่วมมือทั้งภายในและภายนอกประเทศ

ประการสุดท้าย ผู้เขียนต้องการศึกษาบทบาทของสถาบันคลังสมองในการมีส่วนร่วมต่อกระบวนการกำหนดนโยบายระดับชาติต่าง ๆ ในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา (Developing Countries) โดยให้ความสำคัญกับนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศเนื่องจากปัญหาดังกล่าวถือเป็นปัญหาระดับโลก (Global Issues) ร่วมกันส่งผลกระทบเป็นวงกว้างและมีอาจคาดการณ์ได้ล่วงหน้าถึงความเสียหายที่เกิดขึ้น อีกทั้งการศึกษบทบาทของสถาบันคลังสมองในประเทศกำลังพัฒนาเป็นสิ่งที่น่าสนใจเนื่องจากประเทศเหล่านี้ต้องเผชิญกับปัญหาและข้อท้าทายต่าง ๆ มากมายควบคู่ไปกับปัญหาผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง อาทิ ปัญหาความยากจน ปัญหาการดำเนินนโยบายภาครัฐ เช่น ปัญหาคอร์รัปชัน ระบบอุปถัมภ์ รวมทั้งปัญหาเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะในประเทศบังกลาเทศนอกจากเป็นประเทศที่มีช่องโหว่ต่อการได้รับผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงยังมีช่องโหว่ต่อการเกิดปัญหาต่าง ๆ ช่างต้นครบทุกประการอีกด้วย

1.5 ข้อถกเถียง

ตามที่ Merke and Pauselli (2015, p. 615) อธิบายถึงอิทธิพลของสถาบันคลังสมองจากการนำเสนอความเชี่ยวชาญ (Expertise) และวิสัยทัศน์อันกว้างไกล (long-range vision) ของตนในการวิจัย วิเคราะห์ และให้คำปรึกษาเชิงนโยบายต่าง ๆ เนื่องจากรัฐยังขาดความสามารถหรือมีข้อจำกัดเรื่องเวลาที่จะพัฒนานโยบายเหล่านี้เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ทันท่วงที ในงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้เขียนเสนอว่า ศูนย์การศึกษาชั้นสูงแห่งบังกลาเทศมีบทบาทต่อนโยบายการจัดการกับสภาวะ

ภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในประเทศบังกลาเทศด้วยเหตุผลสำคัญ ได้แก่ ความเป็นแกนกลาง (Centrality) ในฐานะตัวกลางประสานงาน (Focal Point) และอำนวยความสะดวก (Facilitator) ระหว่างหน่วยงานรัฐและหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ และพลังแห่งองค์ความรู้ (Power of Knowledge) หมายถึงการที่ BCAS มีความพร้อมพร้อมด้วยความชำนาญการและปัจจัยด้านทรัพยากร (Resource) เนื่องจากรัฐบาลบังกลาเทศจำเป็นต้องพึ่งการเสริมสร้างขีดความสามารถ (Capacity) จากองค์ความรู้ (Knowledge) ในด้านการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงของสถาบันคลังสมองอย่าง BCAS อย่างมากในการจัดการปัญหาดังกล่าว โดยเฉพาะจากการที่ BCAS อุดมไปด้วยทรัพยากรบุคคลที่มีความชำนาญการและมีขีดความสามารถในการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนเชิงนโยบายระดับชาติ เช่น บทบาทการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน NAPA ดังที่ผู้เขียนกล่าวมาในข้างต้น รวมไปถึงการมีองค์ความรู้ด้านการวิจัยและจัดเตรียมข้อมูลภาพรวมของนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศเป็นอย่างดี

1.6 ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้อาศัยการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative) โดยหาข้อสนับสนุนเชิงประจักษ์ (Empirical support) จากการรวบรวมข้อมูล (Data collection) จากแหล่งเอกสารวิชาการออนไลน์ต่าง ๆ เป็นภาษาอังกฤษ เช่น JSTOR SCOPUS ResearchGate Wiley Online Library รวมทั้งจากเว็บไซต์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง เช่น เว็บไซต์ของ BCAS เป็นต้น ทั้งนี้ รูปแบบของเอกสาร ได้แก่ แผนยุทธศาสตร์หรือแผนงานระดับชาติของบังกลาเทศซึ่งสะท้อนนโยบายที่เป็นรูปธรรมในการแก้ปัญหาภายในประเทศ เอกสารวิพากษ์เชิงนโยบายของ BCAS และกลุ่มนักวิชาการจากสถาบันคลังสมองที่เข้าไปมีบทบาทเชิงนโยบายด้านการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศ

ผู้เขียนมองว่าการศึกษาเอกสารเหล่านี้จะทำให้สามารถทำความเข้าใจในอิทธิพล บทบาท รวมทั้งการดำเนินงานจากบุคลากรของภาคประชาสังคมในการร่วมกันใช้ขีดความสามารถและองค์ความรู้ร่วมกับรัฐบาลเพื่อสนับสนุนนโยบายต่าง ๆ ในระดับชาติ โดยเฉพาะบทบาทและอิทธิพลของสถาบันคลังสมองต่อนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงร่วมกับนโยบายและแผนงานระดับชาติที่เกี่ยวข้องเนื่องจากผู้เขียนมองว่า รัฐยังมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายเหล่านี้แต่ยังขาดองค์ความรู้และความชำนาญการที่จะแก้ปัญหาด้วยตนเองโดยไม่พึ่งพาการมีส่วนร่วมจากภาคประชาสังคมและสถาบันคลังสมองทั้งภายในและภายนอกประเทศ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศส่วนใหญ่เป็นการดำเนินนโยบายโดยเน้นมุมมองจากรัฐ (State - centric) เป็นหลัก ในขณะที่เอกสารด้านวิชาการจากบทบาทและมุมมองของสถาบันคลังสมองต่อนโยบายด้านการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศมีน้อยมาก ผู้เขียนจึงต้องศึกษาเอกสารรายงานการดำเนินงานของสถาบัน BCAS โดยตรง รวมทั้งจากหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาของ BCAS จากนั้นจึงวิเคราะห์และสรุปออกมาเป็นประเด็นต่าง ๆ เพื่อวิเคราะห์การสร้างบทบาทของสถาบันดังกล่าวต่อนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในประเทศบังกลาเทศ รวมทั้งข้อจำกัดทางเทคนิค เนื่องจากเว็บไซต์ของ BCAS อันเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญอยู่ในระหว่างการซ่อมบำรุงทำให้ผู้เขียนต้องค้นหาข้อมูลเพื่อศึกษาบทบาทและอิทธิพลของ BCAS ทางอ้อมผ่านหน่วยงานภายในประเทศและระหว่างประเทศที่ร่วมงานกับ BCAS เช่น องค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (Asian Institute of Technology: AIT) เป็นต้น

1.7 ทบทวนวรรณกรรม

ผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงเป็นปัญหาที่รัฐบาลบังกลาเทศจำเป็นต้องพึ่งพาองค์ความรู้และความชำนาญการในการจัดการและแก้ไขปัญหาอย่างกว้างขวาง รวมทั้งต้องพึ่งพาขีดความสามารถจากบุคลากรทุกภาคส่วนทั้งภายในและภายนอกประเทศจากการที่ทั่วโลกต้องเผชิญกับผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง ส่งผลให้รัฐบาลบังกลาเทศยอมรับความช่วยเหลือจากนานาชาติในรูปแบบการจัดตั้งกองทุนเพื่อการรับมือกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศ (Bangladesh Climate Change Resilience Fund: BCCRF) จัดตั้งและบริหารโดยธนาคารโลก (World Bank) และการมีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือผ่านกองทุนดังกล่าวทั้งจากประเทศผู้ให้ (Donor Countries) เช่น อังกฤษ สวีเดน เดนมาร์ก และสหภาพยุโรป เป็นต้น และจากหน่วยงานเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ เช่น องค์กรเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของแคนาดา (Canadian International Development Agency: CIDA) (The Asia Foundation, 2012, pp. 29-30) รวมทั้งยอมรับการมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบายแก้ไขปัญหาในระดับชาติ เช่น การให้คำปรึกษา (Consultation) ในการจัดทำแผนงาน NAPA และ BCCSAP ในฐานะหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา (Development Partners) (Ministry of Environment and Forests [MOEF], 2009) กล่าวโดยสรุปคือ ปัญหาผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงเป็นประเด็นที่มี “ช่องทาง” (Channels) ให้ภาคประชาสังคมโดยเฉพาะ “สถาบันคลังสมอง” (Think Tanks) เข้ามามีบทบาทต่อนโยบายการแก้ปัญหาระดับชาติของรัฐบาลบังกลาเทศมากที่สุดเนื่องจากรัฐบาลจำเป็นต้องพึ่งพาความสามารถและองค์ความรู้ของภาคประชาสังคมและหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา ระหว่างประเทศเหล่านี้

McGann (2005, pp. 3-4) ให้ความหมายของสถาบันคลังสมอง (Think Tanks) ไว้ว่า สถาบันคลังสมองคือองค์กรที่มีขีดความสามารถด้านการวิจัย (Research) และการวิเคราะห์

(Analysis) รวมทั้งมีส่วนร่วม (Engagement) ในเชิงนโยบายของรัฐ (Public Policy) หรือในอีกแง่ หมายถึงองค์กรภาคประชาสังคมที่มีบทบาทสำคัญในเชิงการเมืองและนโยบายในระดับชุมชนไปจนถึงระดับชาติในสหรัฐฯ โดยองค์กรเหล่านี้มีบทบาทหน้าที่เฉพาะในการทำวิจัย วิเคราะห์ และให้คำแนะนำในเชิงนโยบายของรัฐการดำเนินงานเป็นไปในรูปแบบไม่แสวงหากำไร (Non-profit) และเป็นเอกเทศ (independent) หรือปราศจากอิทธิพลจากภาคการเมือง ได้แก่ รัฐบาลและพรรคการเมืองต่าง ๆ ในขณะที่ Thunert (2011, p. 43) กล่าวว่า สถาบันคลังสมองคือ องค์กรวิจัยเชิงนโยบาย (Policy research) มีหน้าที่วิจัยและวิเคราะห์ในประเด็นปัญหาในระดับชาติ สถาบันคลังสมองในเยอรมันเป็นได้ทั้งองค์กรรัฐและเอกชนในรูปแบบไม่แสวงหากำไร และคาดหวังว่าจะสร้างอิทธิพลต่อการตัดสินใจเชิงนโยบาย (Decision-making) และความเห็นต่อสาธารณชนได้ (Public Opinion) ดังนั้นความหมายของสถาบันคลังสมองโดยสรุปคือ องค์กรหรือสถาบันที่มีขีดความสามารถด้านการวิจัยและวิเคราะห์เพื่อสนับสนุนเชิงนโยบายตั้งแต่ระดับชุมชนไปจนถึงระดับชาติ และมีการดำเนินงานที่เป็นอิสระจากอำนาจหรืออิทธิพลทางการเมือง รวมทั้งเป้าหมายสำคัญจากการดำเนินงานของสถาบันคลังสมองคือ การเป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงบทบาทการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศต่อนโยบายด้านต่าง ๆ ของรัฐบาล หรือในอีกแง่หนึ่งคือ การดึงบทบาทการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนตั้งแต่ระดับชุมชนจนถึงระหว่างประเทศเพื่อสร้างอิทธิพลต่อนโยบายระดับชาติในด้านต่าง ๆ ของรัฐบาลให้มากที่สุด

งานวิจัยชิ้นนี้จึงเป็นการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของสถาบันคลังสมองในกระบวนการกำหนดนโยบายผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมและพบว่างานวิจัยส่วนใหญ่เกี่ยวกับประเด็นนี้เน้นหลักไปที่การถกเถียงเกี่ยวกับอิทธิพลและบทบาทของสถาบันคลังสมองต่อนโยบายการแก้ปัญหาภายในประเทศ นักวิชาการกลุ่มแรกเห็นว่าสถาบันคลังสมองไม่มีบทบาทหรืออิทธิพลต่อนโยบาย

การจัดการปัญหาภายในมากนัก ขณะที่กลุ่มที่สองเห็นว่าสถาบันคลังสมองมีบทบาทและอิทธิพลต่อนโยบายต่าง ๆ ภายในประเทศค่อนข้างมาก ดังจะสามารถแจกแจงได้ ต่อไปนี้

นักวิชาการกลุ่มแรกเห็นว่าสถาบันคลังสมองไม่มีบทบาทต่อนโยบายการจัดการปัญหาภายในมากนักหากเทียบกับบทบาทของรัฐบาลในการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงภายในประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพอยู่แล้วโดยไม่ต้องพึ่งพาบทบาทจากภาคประชาสังคมหรือสถาบันคลังสมอง ได้แก่ ประเทศเนเธอร์แลนด์และสิงคโปร์

Bhuiyan (2015, p. 350) ยกตัวอย่างการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในประเทศเนเธอร์แลนด์ว่า พื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศตั้งอยู่ในระดับต่ำกว่าน้ำทะเลแต่หากเปรียบเทียบกับประเทศบังกลาเทศในเรื่องของการจัดการกับปัญหาดังกล่าวกลับมีความแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง เนื่องจากเนเธอร์แลนด์ไม่ได้ประสบปัญหาจากน้ำท่วมใหญ่เลยนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1953 และจากการที่ประเทศปกครองด้วยระบอบเสรีประชาธิปไตยมายาวนาน รวมทั้งมีโครงสร้างการจัดการและธรรมาภิบาลจากภาครัฐที่ดีกว่าทำให้รัฐบาลเนเธอร์แลนด์สามารถดำเนินนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงได้ด้วยตนเอง

นอกจากนี้ สิงคโปร์เป็นอีกประเทศที่รัฐมีบทบาทนำในการดำเนินนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงเนื่องจากส่งผลกระทบต่อปัญหาด้านทรัพยากร เช่น ทรัพยากรน้ำและที่ดินมีจำกัดส่งผลให้เกิดความยากลำบากในการรับมือหากต้องเผชิญกับผลกระทบจากปัญหาดังกล่าว โดยเฉพาะการเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเลและการละลายของน้ำแข็งนำไปสู่น้ำท่วมชายฝั่งและเกิดการกัดเซาะบริเวณพื้นที่ชายฝั่ง รวมทั้งทำให้เกิดอุทกภัยขึ้นบ่อยครั้ง รัฐบาลสิงคโปร์จึงดำเนินนโยบายการจัดการบริหารทรัพยากรน้ำ (Water Resource Management) ให้มีประสิทธิภาพ อาทิ การตั้งหน่วยงานรับผิดชอบด้านการจัดการน้ำผ่านกระทรวงสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรน้ำ (Ministry of Environmental and Water Resources: MEWR) การออกแบบพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อ

รับมือกับภัยธรรมชาติ และการสร้างอ่างเก็บน้ำเพื่อสำรองทรัพยากรน้ำให้ตรงกับความต้องการเป็นต้น (Bhullar, 2013)

ในขณะที่กลุ่มที่สองเห็นว่า สถาบันคลังสมองมีบทบาทต่อนโยบายต่าง ๆ ภายในประเทศค่อนข้างมากเนื่องจากประเทศเหล่านี้มีช่องโหว่ต่อการเกิดผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงค่อนข้างมาก เนื่องจากที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ จำนวนประชากร ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลให้รัฐไม่สามารถดำเนินนโยบายแก้ปัญหาได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

ประเทศแรก ได้แก่ ประเทศอินเดียซึ่งถือเป็นประเทศที่สถาบันคลังสมองเข้าไปมีบทบาทต่อนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง อาทิ สถาบันนิตาโยอก (Niti Ayog) ซึ่งเป็นสถาบันคลังสมองให้กับรัฐบาลอินเดียมีบทบาทในการริเริ่มนโยบายการใช้จักรยานยนต์ไฟฟ้าในอินเดียที่เรียกว่า E-revolution เพื่อลดปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO₂ emission) โดยเข้ามามีบทบาทต่อนโยบายระดับชาติด้วยขีดความสามารถในการทำวิจัยและการสำรวจตลาดความต้องการใช้รถไฟฟ้า รวมทั้งการประเมินผลลัพธ์ของนโยบายในการผลักดันให้อินเดียเป็นประเทศที่ใช้รถยนต์ไฟฟ้าภายในปี ค.ศ. 2030 (Seethalakshmi & Shyamala, 2019)

นอกจากนี้ สถาบันคลังสมองระหว่างประเทศที่มีบทบาทต่อนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในอินเดีย ได้แก่ สถาบัน World Resources Institute (WRI) สถาบันดังกล่าวเข้าไปมีบทบาทในการริเริ่มการดำเนินนโยบายที่เกี่ยวกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาที่ยั่งยืน WRI ยังมีหน้าที่รวบรวม วิเคราะห์ วิจัย และพัฒนาเครื่องมือร่วมกับผู้มีอำนาจตัดสินใจเชิงนโยบายโดยตรง อาทิ นโยบายด้านการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน (Sustainable Cities) เพื่อรองรับสังคมคาร์บอนต่ำ (Low carbon) อาทิ สนับสนุนการใช้รถยนต์ไฟฟ้า การบูรณาการพัฒนาที่ยั่งยืนกับระบบขนส่ง และทำให้เมืองเต็มไปด้วยอากาศที่บริสุทธิ์ปราศจากมลพิษเป็นต้น (World Resources Institute, 2021)

ประเทศต่อมาที่ผู้เขียนจะยกตัวอย่างคือ สถาบันคลังสมองในประเทศอินโดนีเซียเริ่มมีบทบาทมากขึ้นภายหลังจากการล่มสลายของระบอบการปกครองเผด็จการของนายพลซูฮาร์โต ในปี ค.ศ. 1998 รัฐบาลอินโดนีเซียเปิดโอกาสให้องค์กรที่ไม่มีใช้รัฐ (Non-state actors) ใช้อำนาจความรู้ และการแลกเปลี่ยนเชิงนโยบายต่อการกำหนดนโยบายภายในประเทศมากขึ้น (Fatonie, 2020, p. 1) โดยสถาบันคลังสมองที่มีบทบาทด้านการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในอินโดนีเซีย ได้แก่ The Center for International Forestry Research (CIFOR) ซึ่งถูกจัดลำดับเป็นสถาบันคลังสมองชั้นนำด้านสิ่งแวดล้อมของโลกโดยสถาบัน ลอเดอร์ (Lauder) แห่งมหาวิทยาลัย เพนซิลเวเนีย (Pennsylvania) (McGann, 2021) CIFOR มีบทบาทเชิงนโยบายด้านการบรรเทาและรับมือกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงเพื่อลดปริมาณก๊าซเรือนกระจก (Low-emission) ผ่านโครงการอนุรักษ์ป่าไม้ การพัฒนาระบบวนเกษตรและการบริหารจัดการที่ดินเพื่อความยั่งยืน (Center for International Forestry Research [CIFOR], 2021) ผลงานที่โดดเด่นของ CIFOR คือการร่วมงานกับผู้กำหนดนโยบายและชุมชนท้องถิ่นเพื่อดำเนินนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงโดยการริเริ่มนโยบายลดปริมาณก๊าซเรือนกระจกเนื่องจากการตัดไม้ทำลายป่า (Reducing Emissions caused by Deforestation and Forest Degradation: REDD+) ส่งผลให้อัตราการตัดไม้ทำลายป่าในหลาย ๆ พื้นที่ของอินโดนีเซียลดลงได้ถึง 38 เปอร์เซ็นต์ ในช่วงปี ค.ศ. 2011-2017 (Satrio, 2021)

ในประเทศจีน Williams (2014) อธิบายว่า จีนเป็นประเทศที่มีช่องโหว่ต่อการเกิดผลกระทบจากปัญหาดังกล่าวมากเช่นกัน โดยเฉพาะการเกิดน้ำท่วม ภัยแล้ง รวมทั้งการละลายของน้ำแข็งจากยอดเขาหิมาลัย ทั้งนี้ นโยบายการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องดำเนินการโดยรัฐบาลกลาง (Central Government) ผ่านคณะกรรมการปฏิรูปและการพัฒนาแห่งชาติ (The National Development and Reform Commission: NDRC) อย่างเบ็ดเสร็จ แต่โดยทั่วไป NDRC ก็จะขอรับคำปรึกษา

เชิงนโยบายจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องผ่านคณะกรรมการที่ปรึกษาศูนย์กลางรัฐบาลแห่งชาติ ต่อสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง (The Center Government's National Advisory Committee on Climate Change) และบางสถาบันที่ถือว่าเป็นสถาบันคลังสมองเพราะมีการทำงานเป็นเอกเทศ และอนุญาตให้มีการแลกเปลี่ยนถกเถียงกันตามขอบเขตและความเหมาะสม

ดังนั้นสถาบันคลังสมองในหลาย ๆ ประเทศมีบทบาทต่อนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ทั้งการทำวิจัย วิเคราะห์ ให้คำปรึกษา และสนับสนุนเชิงนโยบาย จากบุคลากรผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และความสามารถในด้านที่เกี่ยวข้อง ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแค่กลุ่มประเทศพัฒนาแล้วเท่านั้น แต่สถาบันคลังสมองยังมีบทบาทในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะการศึกษาบทบาทของสถาบันคลังสมองต่อนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงจากกรณีศึกษาในประเทศบังกลาเทศที่มีช่องโหว่ต่อการเกิดสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงมากที่สุดทำให้เห็นถึงความสำคัญของบทบาทและความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ในกระบวนการกำหนดนโยบายระดับชาติผ่านบทบาทของสถาบันคลังสมองอย่าง BCAS ในบังกลาเทศ

1.8 กรอบการวิเคราะห์

ผู้เขียนจะใช้กรอบการวิเคราะห์ในเชิงสร้างสรรค์สร้างนิยม (Constructivism) ได้แก่ “ผู้เผยแพร่บรรทัดฐานระหว่างประเทศ” จากความชำนาญการของบุคลากรสำคัญของ BCAS ที่เกี่ยวข้องกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงผ่านรางวัล Nobel Peace Prize ของโรเจอร์ อัลฟอร์ด (Roger Alford) ศาสตราจารย์ด้านกฎหมายระหว่างประเทศประจำสถาบันนิติศาสตร์ประจำมหาวิทยาลัยนอเทรอดาม (Notre Dame Law School) ประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่ออธิบายความเป็นแกนกลางของ BCAS ในฐานะตัวกลางประสานงาน (Focal point) และผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ให้กับหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศและหน่วยงานรัฐบาลบังกลาเทศผ่านการจัดกิจกรรม

ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง เช่น การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดประชุมต่อเนื่อง การจัดสัมมนาและอภิปรายเชิงนโยบาย

จากนั้นจากปัจจัยในการการพัฒนาประเทศและทรัพยากรอันเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับประเทศบังกลาเทศในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ จากผลกระทบของสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงซึ่งถือเป็นอุปสรรคสำคัญ รัฐบาลบังกลาเทศจึงจำเป็นต้องอาศัย “พลังแห่งองค์ความรู้” (Power of Knowledge) จากขีดความสามารถ (Capacity) และความชำนาญการ (Expertise) ของภาคประชาสังคมในการสร้างบทบาทต่อนโยบายการจัดการสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงของรัฐบาลบังกลาเทศ ผ่านสถาบันคลังสมองในประเทศตามคำนิยามของรูดอล์ฟ ทรอป-เมอร์ซ (Rudolf Traub-Merz) ผู้อำนวยการประจำสถาบันคลังสมอง The Fredrich – Ebert – Stiftung (FES) ของเยอรมันประจำนครเชียงใหม่ สถาบันคลังสมอง หมายถึง สะพานเชื่อมระหว่างพลัง (Power) และองค์ความรู้ (knowledge) เพื่อเข้าไปมีบทบาทในการตัดสินใจเชิงนโยบายการเมือง รวมทั้งคาดการณ์ผลลัพธ์จากนโยบายดังกล่าว (Rich et al., 2011, p. 1)

ดังนั้นผู้เขียนจะนำคำนิยามของ Traub-Merz มาสร้างกรอบการวิเคราะห์ที่เรียกว่า “พลังแห่งองค์ความรู้” (Power of Knowledge) เพื่อศึกษาและอธิบายบทบาทของ BCAS ต่อนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศ โดย “พลัง” คือ อำนาจในการสร้างบทบาทเพื่อเข้าไปมีบทบาทในกระบวนการกำหนดนโยบายหรือการตัดสินใจเพื่อการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในระดับชาติโดยใช้ “องค์ความรู้” เพราะ BCAS มิใช่ผู้กำหนดนโยบายหรือตัวแทนของรัฐ (Public Agency) ที่สามารถดำเนินนโยบายแก้ปัญหาต่าง ๆ ผ่านการใช้อำนาจในการสั่งการผ่านระบบราชการในฐานะรัฐบาลที่มีหน้าที่บริหารประเทศ (Rahman & Giessen, 2017, p. 916) ในขณะที่ BCAS พรั่งพร้อมไปด้วยบุคลากรที่มีองค์ความรู้ในการให้คำแนะนำและสนับสนุน

เชิงนโยบายด้วยความชำนาญการในฐานะองค์กรที่เป็นผู้บุกเบิก (Pioneer Organization) ทางด้านการสนับสนุนการแก้ปัญหาจากจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง (Huq & Rabbani, 2011b)

1.9 โครงสร้างเนื้อหา ผู้เขียนได้แบ่งเนื้อหาของสารนิพนธ์ออกเป็นทั้งหมด 5 ส่วน ดังนี้

บทที่ 1 ที่มาและสภาพปัญหาจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศและสถาบัน BCAS คำถามวิจัย วัตถุประสงค์ ข้อถกเถียง ข้อจำกัดในการวิจัย ทบทวนวรรณกรรม กรอบการวิเคราะห์ และโครงสร้างเนื้อหา

บทที่ 2 สภาพปัญหาจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศ ปัญหาเชิงโครงสร้างของรัฐบาลบังกลาเทศในการดำเนินนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง และโครงสร้างองค์กรของ BCAS การคัดเลือกบุคลากร รวมทั้งแหล่งที่มาของงบประมาณองค์กร

บทที่ 3 BCAS กับบทบาทในการเป็นตัวกลางประสานงานระหว่างรัฐกับคู่ร่วมมือระหว่างประเทศ รวมทั้งการพลิกบทบาททิศทางในฐานะองค์กรมิใช่รัฐมาเป็นสถาบันคลังสมองชั้นนำในด้านสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศและในภูมิภาคจากความชำนาญการและความสำเร็จของ ดร. อาติก ราห์มัน (Dr. Atiq Rahman) ในฐานะผู้เผยแพร่บรรทัดฐานระหว่างประเทศ

บทที่ 4 การสร้างบทบาทต่อนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในประเทศบังกลาเทศผ่านพลังแห่งองค์ความรู้ของ BCAS ในการดำเนินงานสนับสนุนเชิงนโยบาย (Policy Advocacy) ผ่านการเผยแพร่ผลงานวิจัย (Publication) และการเสริมสร้างขีดความสามารถ (Capacity Building)

บทที่ 5 ข้อสรุปและสิ่งที่ค้นพบ

บทที่ 2

สภาพปัญหาจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงและปัญหาการจัดการของรัฐบาลบังกลาเทศ

ในบทนี้ผู้เขียนจะแบ่งเนื้อหาออกเป็นสองส่วน ส่วนแรกกล่าวถึง สภาพปัญหาจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศ รวมทั้งผลกระทบและความเสียหายที่เกิดขึ้นเพื่อให้เห็นถึงผลกระทบและความเสียหายที่เกิดจากผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศว่ามี ความรุนแรงมากเพียงใดและรูปแบบการดำเนินนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง ในประเทศบังกลาเทศ รวมทั้งปัญหาภาพรวมเชิงโครงสร้างของระบบราชการและปัญหาในการดำเนินนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศที่ส่งผลกระทบต่อการแก้ปัญหาดังกล่าว เพื่อศึกษาว่า ช่องทางใดที่ BCAS สามารถเข้ามามีบทบาทต่อนโยบายการจัดการกับปัญหาดังกล่าวได้ และส่วนที่สองกล่าวถึง โครงสร้างองค์กรของ BCAS การสรรหาบุคลากร รวมทั้งแหล่งที่มาของงบประมาณองค์กรเพื่อปูทางให้รู้จักกับสถาบันคลังสมองดังกล่าวก่อนที่จะกล่าวถึงการสร้างบทบาทของ BCAS ต่อนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงต่อไป

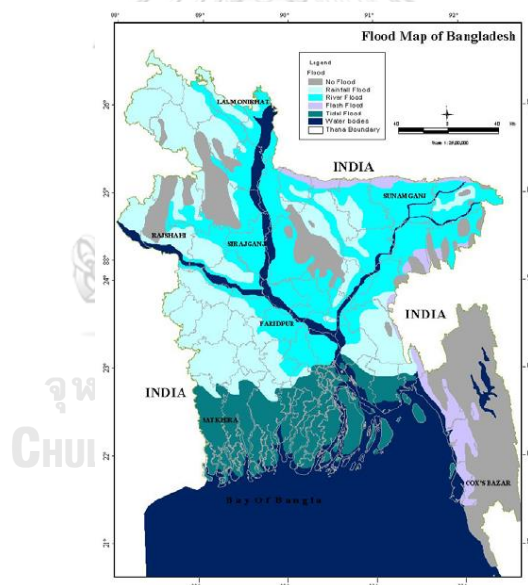
2.1 สภาพปัญหาจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในประเทศบังกลาเทศ

ประเทศบังกลาเทศถูกจัดอยู่ในอันดับที่ 7 จาก 10 ประเทศที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงมากที่สุดของของดัชนีชี้วัดความเสี่ยงต่อสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง (Global climate risk index) ทั้งจากน้ำท่วม (Flood) และพายุไซโคลนฤดูร้อน (Tropical Cyclone) มาอย่างยาวนานถึงสองทศวรรษ นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1999 เรื่อยมา เกิดความสูญเสียต่อชีวิตและความเสียหายทางเศรษฐกิจเฉลี่ย 0.41 เปอร์เซ็นต์ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) ในแต่ละปี (Eckstein et al., 2021)

สาเหตุที่ทำให้บังกลาเทศเกิดช่องโหว่ต่อผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงมากที่สุดคือ สภาพภูมิศาสตร์ของประเทศที่ตั้งอยู่ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันถึงสองแบบ ได้แก่

ทิศใต้จรดอ่าวเบงกอล (Bay of Bengal) และทิศเหนือติดกับเทือกเขาหิมาลัย (Himalayan) รวมทั้งจากการที่ประเทศบังกลาเทศมีสภาพภูมิศาสตร์ของประเทศเป็นที่ราบต่ำ (Low-lying Country) โดยมีพื้นที่อยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลเพียงแค่ 10 เพอร์เซ็นต์ (Shamsuddoha et al., 2012) ส่งผลให้บังกลาเทศได้รับผลกระทบเป็นอย่างมากจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการละลายน้ำแข็งทั้งจากเทือกเขาหิมาลัยและปริมาณน้ำทะเลที่สูงขึ้นในอ่าวเบงกอลอันก่อให้เกิดผลกระทบได้แก่ ภัยธรรมชาติ (Disasters) และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Degradation) ขึ้นบ่อยครั้งในประเทศดังกล่าว

2.1.1 ผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศ (The Effects of Climate Change in Bangladesh) ในระยะสั้นและระยะยาว

รูปภาพ: แผนที่แสดงพื้นที่น้ำท่วมในบังกลาเทศ (สีเทา) พื้นที่ไม่มีน้ำท่วม (Rahman & Rahman, 2011)

ผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศสามารถแบ่งออกได้เป็นสองประเภท ได้แก่ ผลกระทบที่เกิดในระยะสั้นหรือภัยธรรมชาติที่เกิดแบบฉับพลัน (Sudden-onset disasters) เช่น พายุไซโคลน ฤดูร้อน น้ำท่วม และผลกระทบที่เกิดในระยะยาวต่อสิ่งแวดล้อมแบบช้า ๆ (Slow-onset environmental degradation) อาทิ ภัยแล้ง (Drought) การปนเปื้อนในแหล่ง

น้ำสะอาด (Salinity) ภาวะการกลายเป็นทะเลทราย (Desertification) เป็นต้น (Francis & Maguire, 2013)

ผลกระทบที่เกิดในระยะสั้นหรือภัยธรรมชาติที่เกิดแบบฉับพลัน Zamudio and Parry (2016a) อธิบายว่า น้ำท่วมและพายุไซโคลนฤดูร้อนในบังกลาเทศต่างเป็นผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงทั้งสิ้น เนื่องจากสภาพอากาศที่แปรปรวนได้แก่การเกิดปริมาณฝนตกไม่สม่ำเสมอในช่วงหน้ามรสุม รวมทั้งอุณหภูมิโลกที่สูงขึ้นในแต่ละปีทำให้น้ำแข็งจากยอดเขาหิมาลัยละลายไหลลงสู่แม่น้ำทั้งสามสายหลักของบังกลาเทศได้แก่ เมกนา (Megna) พรหมบุตร (Brahmaputra) และคงคา (Ganges) ที่ทอดยาวจากเทือกเขาหิมาลัยจวบจนไหลมาบรรจบลงสู่อ่าวเบงกอลทางทิศใต้นำมาสู่การเพิ่มขึ้นของระดับน้ำในแม่น้ำและมหาสมุทรทำให้เกิดน้ำท่วมในที่สุดรวมทั้งจากการที่พื้นที่ส่วนใหญ่ของบังกลาเทศสัมผัสเสี่ยงต่อน้ำท่วมและพายุฤดูร้อนจากสภาวะภูมิประเทศและจากสภาพอากาศที่แปรปรวนเกิดเป็นผลกระทบแบบฉับพลันนำมาซึ่งความเสียหายต่าง ๆ ในพื้นที่ประสบภัย

ผลกระทบทั้งสองประการสามารถสร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งเป็นอุปสรรคสำหรับการพัฒนาประเทศอย่างมาก กระทรวงสิ่งแวดล้อมและป่าไม้ของบังกลาเทศ (2009) ยกตัวอย่างสภาพความเสียหายของน้ำท่วมใหญ่ในปี ค.ศ. 2007 ไว้ว่า บ้านเรือนกว่า 85,000 ครัวเรือนถูกทำลายและอีกกว่าล้านครัวเรือนได้รับความเสียหาย ตัวเลขความเสียหายโดยประมาณสูงกว่าหนึ่งล้านดอลลาร์สหรัฐ และมีผู้เสียชีวิต 649 คน นอกจากนี้พายุไซโคลนและคลื่นพายุซัดฝั่ง (Strom Surge) เช่น พายุไซโคลนไอล่า (Aila) ที่กล่าวมาในตอนต้นก็ยังมีพายุไซโคลนซิดร์ (Sidr) ในปี ค.ศ. 2007 ทำให้เกิดความสูญเสียกว่า 4,000 ชีวิต และทำให้เกิดความเสียหายต่อการดำรงชีพของประชาชนอีกกว่า 8.9 ล้านคน (Martin et al., 2014 p. 97)

ผลกระทบที่เกิดในระยะยาวต่อสิ่งแวดล้อม เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นและสร้างความเสียหายเป็นวงกว้างต่อเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งนำมาซึ่งความยากลำบากในการดำรงชีพ (Livelihood) เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ของบังกลาเทศประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก (Kartiki, 2011, p. 25) การสูญเสียพื้นที่ทางการเกษตรจากการปนเปื้อนในแหล่งน้ำสะอาด (Salinity) และเกิดการกัดเซาะบริเวณพื้นที่ริมตลิ่ง (River Erosion) อันเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเล รวมทั้งปัญหาภัยแล้งจากการเพิ่มขึ้นสูงของอุณหภูมิโลกได้ส่งผลกระทบในระยะยาวต่อการดำรงชีพที่ยากลำบาก รวมทั้งเกิดความไม่เท่าเทียมกันทางเพศ (Gender Inequality) ของประชาชนในพื้นที่ประสบภัย เนื่องจากผู้ชายซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัวต้องย้ายถิ่นฐานเข้าไปทำงานรับจ้างในเมือง ในขณะที่ผู้หญิงและเด็กต้องอาศัยอยู่ในพื้นที่ประสบภัยต่อไปและต้องเผชิญกับความยากลำบากในการหาปัจจัยในการดำรงชีพ ได้แก่ น้ำและอาหาร รวมทั้งปัญหาด้านสาธารณสุขจากการขาดแคลนน้ำดื่มสะอาด และปัญหาสุขอนามัยนำมาสู่โรคทางผิวหนังและโรคท้องร่วง (Shamsuddoha et al., 2012)

2.1.2 ผลกระทบด้านสาธารณสุขจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในประเทศบังกลาเทศ

ปัญหาด้านสาธารณสุขถือเป็นผลกระทบหนึ่งจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ตามที่ Zamudio and Parry (2016b, p. 10) อธิบายว่าผลกระทบดังกล่าวส่งผลให้เกิดช่องโหว่ต่อปัญหาด้านสาธารณสุขในบังกลาเทศ คือ การเกิดขึ้นของโรคระบาดทางน้ำและอากาศ เช่น โรคมาลาเรีย อหิวาตกโรค และโรคท้องร่วง รวมถึงเกิดการขยายตัวของพื้นที่การระบาดของโรคและเกิดความเสี่ยงต่อประชากรกลุ่มเสี่ยง ได้แก่ สตรีและเด็ก เช่นเดียวกับตามที่ Shamsuddoha et al. (2012) ระบุว่า สตรีและเด็กที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากพายุไอล่าต้องประสบกับปัญหาด้านสาธารณสุขเนื่องจากขาดน้ำดื่มและเผชิญกับปัญหาทางสุขภาพิบาลนำมาสู่การเกิดโรคระบาดต่าง ๆ เช่น โรคปอดอักเสบในเด็ก โรคทางผิวหนัง และท้องร่วง ปัญหาด้านสาธารณสุขจึงถูกบรรจุลงในแผนงานยุทธศาสตร์หลักด้านการจัดการกับสภาวะ

ภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงของบังกลาเทศ ได้แก่ แผน NAPA และ BCCSAP ของรัฐบาลบังกลาเทศอย่าง
ไม่สามารถมองข้ามได้

อย่างไรก็ตามแม้ว่าปัญหาด้านสาธารณสุขจะถูกระบุไว้ในแผนงานระดับชาติดังกล่าว แต่กลับ
มิได้มีถูกระบุถึงมาตรการที่เกี่ยวข้องอย่างละเอียด เช่น ในแผน NAPA กล่าวถึงปัญหาด้านสาธารณสุข
ในหัวข้อสุขภาพมนุษย์ (Human Health) ว่า อุณหภูมิที่สูงขึ้นจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง
มีแนวโน้มที่จะเพิ่มการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ (Infectious Diseases) อย่างไรก็ตามแผนดังกล่าว
กลับระบุถึงความไม่ชัดเจน (Unclear) ว่าเกิดจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง อีกทั้งไม่ได้กล่าวถึง
ปัญหาโรคระบาดและปัญหาสุขอนามัยอื่น ๆ เพิ่มเติม (Ministry of Environment and Forests
[MOEF], 2005) ดังนั้น BCAS จึงมีบทบาทอย่างมากในการมุ่งให้ความสำคัญกับผลกระทบด้าน
สุขภาพจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมจากแผน NAPA รวมทั้งการให้คำแนะนำ
เชิงนโยบายแก่รัฐบาลบังกลาเทศและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.1.3 ภาพรวมปัญหาผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง

นอกจากปัญหาผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง บังกลาเทศยังเผชิญกับปัญหา
เศรษฐกิจและสังคมซึ่งเป็นอุปสรรคในการพัฒนาประเทศโดยมีความเชื่อมโยงจากปัญหาผลกระทบ
จากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงอีกด้วย จากการศึกษาที่บังกลาเทศจัดอยู่ในกลุ่ม 10 ประเทศที่มี
ความหนาแน่นของประชากรมากที่สุดในโลกโดยมีประชากรกว่า 1,064 คน/ตารางกิโลเมตร ซึ่งนับว่า
สูงเสี่ยงต่อการเกิดความแออัดของประชากรมากยิ่งขึ้นเนื่องจากเกิดการโยกย้ายถิ่นฐานของประชากร
ในพื้นที่ประสบภัยภายหลังได้รับผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง (Francis & Maguire,
2013, p. 227)

ดังนั้นปัญหาผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศสร้างผลกระทบระยะ
สั้นและระยะยาวต่อการดำรงชีพของชาวบังกลาเทศ รวมทั้งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม

ปัญหาจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศจึงนับว่าเป็นปัญหาใหญ่ระดับชาติและถือเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประเทศมาโดยตลอด นอกจากการที่บังกลาเทศมีช่องโหว่ต่อการเกิดผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงข้างต้นผู้เชี่ยวชาญจะกล่าวถึงปัญหาเชิงโครงสร้างและปัญหาจากการดำเนินนโยบายการจัดการกับผลกระทบดังกล่าวของภาครัฐในบังกลาเทศเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาเชิงลึกที่ทับซ้อนจากปัญหาผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงซึ่งนับว่าเป็นความยากลำบากที่รัฐบาลบังกลาเทศจะสามารถแก้ปัญหาเหล่านี้ได้ด้วยตนเอง

2.1.4 ปัญหาเชิงโครงสร้างของระบบราชการในบังกลาเทศซึ่งส่งผลต่อการดำเนินนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง

บังกลาเทศปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา (Parliamentary Democracy) โดยพรรคการเมืองเสียงข้างมากในรัฐสภาที่มาจากการเลือกตั้งจะได้เป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาล และมีผู้นำรัฐบาลคือ นายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารมีอำนาจในการจัดตั้งคณะรัฐมนตรี ในขณะที่ประธานาธิบดีมีฐานะเป็นประมุขแห่งรัฐถูกเลือกโดยรัฐสภา มีอำนาจออกและให้ความเห็นต่อร่างกฎหมายบางกรณี รวมทั้งแต่งตั้งผู้บัญชาการสูงสุดของกองทัพ สถานการณ์การเมืองในบังกลาเทศมีความขัดแย้งสูงจากความรุนแรงทางการเมืองระหว่างพรรคฝ่ายรัฐบาลและพรรคฝ่ายค้านตั้งแต่การประท้วงอันนำไปสู่ความรุนแรงจนมีผู้เสียชีวิต การโจมตีฝ่ายตรงข้ามผ่านสื่อต่าง ๆ การละเลยนโยบายของฝ่ายที่ไม่ได้รับเลือกตั้ง รวมทั้งปัญหาก่อการร้ายจากกลุ่มหัวรุนแรงทางศาสนา เช่น เหตุการณ์จับตัวประกันต่างชาติโดยกลุ่มผู้ก่อการร้ายไอซิส (Islamic State: IS) ในร้านอาหารย่านที่พักชาวต่างชาติกลางกรุงธากา ส่งผลให้ชาวต่างชาติเสียชีวิตกว่า 20 คน (กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลางและแอฟริกา กระทรวงการต่างประเทศ, 2018)

ในขณะที่ภาพรวมของระบบราชการในบังกลาเทศเป็นแบบรวมศูนย์ (Centralized) มีรูปแบบผสมผสานระหว่างสมัยเป็นอาณานิคมของอังกฤษ (Colonial Inheritance) มีระเบียบ

บริหารราชการที่เคร่งครัดและเอื้อต่อระบบอุปถัมภ์จากอำนาจทางการเมืองในบรรดาข้าราชการระดับบริหารชั้นสูง (General Administrative Elitism) ข้าราชการพลเรือน (Core Civil Service) และข้าราชการระดับบริหารงานทั่วไป (Generalist Administrators) ตามสายงานระดับกระทรวง (Line ministries) ตามด้วยระดับกรม (Department) ซึ่งประกอบด้วยข้าราชการระดับปฏิบัติการ ตามความชำนาญการ (Specialist/Professional Administrators) ดังนั้นกระบวนการตัดสินใจเชิงนโยบายจึงเป็นลำดับขั้นตามระบบราชการและการมีส่วนร่วมเชิงนโยบายจากองค์กรหรือหน่วยงานที่มีใช้รัฐเช่น กลุ่มผลประโยชน์และองค์กรมิใช่รัฐ รวมทั้งภาคประชาสังคมยังมีอยู่อย่างจำกัด (Rahman & Tosun, 2018a, pp. 837-838)

ทั้งนี้ Huque (2010, p. 64) อธิบายเพิ่มเติมว่า จากการประเมินของหน่วยงานระหว่างประเทศและหน่วยงานด้านการพัฒนาที่สนับสนุนโดยรัฐบาล เช่น ธนาคารโลก (World Bank) โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme: UNDP) ได้สรุปปัญหาของระบบราชการของบังกลาเทศในภาพรวม ได้แก่ องค์กรความรู้มีจำกัด ระบบงานที่ล่าช้า ขาดการประสานงานที่ดีและขาดการเข้าถึงแหล่งข้อมูลและความโปร่งใส นอกจากนี้ความพยายามในการปฏิรูประบบราชการเพื่อแก้ไขปัญหากลับล้มเหลวจากความเพิกเฉยของเจ้าหน้าที่รัฐและรัฐบาล

2.1.5 โครงสร้างและปัญหาจากการดำเนินนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศ

จากการที่ระบบบริหารราชการของบังกลาเทศเป็นแบบรวมอำนาจ อำนาจและหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงจึงถูกดำเนินการโดยหน่วยงานรัฐเป็นหลักคือ กระทรวงสิ่งแวดล้อมและป่าไม้ของบังกลาเทศเป็นผู้กำหนดนโยบายและมีหน่วยงานสนับสนุนและประสานงานคือ กองสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง (Climate Change Unit: CCU) เพื่อสนับสนุนงานให้กับกองทุนสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศ (Climate Change

Trust Fund: BCCTF) ซึ่งเป็นกองทุนจัดการงบประมาณด้านสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงจากรายรับของประเทศ (The Asia Foundation, 2012, p. 28)

การดำเนินนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศอยู่ในรูปแบบโครงการ (specific projects) บริหารโดยผู้อำนวยการโครงการ (Project Directors) มีอำนาจทุกอย่างในการดำเนินงานและบริหารงานภายใต้โครงการ ปัญหาคือ ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้อำนวยการโครงการมาจากข้าราชการระดับบริหารงานทั่วไป (Generalist) ซึ่งมีความรู้เชิงกระบวนการบริหารงานแต่ขาดองค์ความรู้ทางวิชาการและเฉพาะทาง (Technical/Specialized knowledge) ที่เกี่ยวข้องกับโครงการดังกล่าว ในขณะที่ข้าราชการระดับชำนาญการ (Specialist/Professional) ตามสายระดับกรมมีความรู้เฉพาะทางดีกว่าแต่อำนาจน้อยกว่าข้าราชการบริหารทั่วไป (Rahman & Tosun, 2018a, pp. 839-840) ดังนั้นการดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องในลักษณะดังกล่าวจึงเป็นช่องให้เกิดปัญหาจากการขาดองค์ความรู้และความชำนาญการของผู้บริหารโครงการได้แก่ ผู้อำนวยการโครงการที่มาจากข้าราชการระดับบริหารงานทั่วไป

นอกจากนี้ Rahman and Tosun (2018b) กล่าวเพิ่มเติมว่า ปัญหาสำคัญจากการดำเนินนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศคือ การแข่งขันระหว่างหน่วยงานภายใต้ระบบสายงานบังคับบัญชาเดียวระดับกระทรวง (Line ministries) เช่น กระทรวงสิ่งแวดล้อมและป่าไม้มีหน่วยงานในสังกัดได้แก่ กรมสิ่งแวดล้อม กรมป่าไม้ สถาบันวิจัยป่าไม้ เป็นต้น รวมทั้งหน่วยงานระดับกองอื่น ๆ อีกมากมายที่ขึ้นตรงกับสายบังคับบัญชาระดับกระทรวงส่งผลให้เกิดการแข่งขันระหว่างหน่วยงานด้วยกันทำให้การดำเนินงานและโครงการที่เกี่ยวข้องขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดี

2.1.6 ปัญหาจากการดำเนินโครงการตามนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง

ในส่วนนี้ผู้เขียนจะอธิบายถึงปัญหาจากการดำเนินโครงการจากนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในประเทศบังกลาเทศ โดยแบ่งออกเป็นสองส่วน ส่วนแรกอธิบายถึงลักษณะภาพรวมของการดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้อง และส่วนที่สองกล่าวถึงสภาพปัญหาที่พบจากการดำเนินโครงการตามแผนงานนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เข้าใจถึงปัญหาการขาดองค์ความรู้และความชำนาญการจากระบบราชการในบังกลาเทศ

Rahman and Giessen (2017) ยกตัวอย่างจำนวนงานโครงการด้านป่าไม้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง (forest - related climate change policy) ในบังกลาเทศส่วนใหญ่ดำเนินการโดยหน่วยงานรัฐ เช่น กระทรวงสิ่งแวดล้อมและป่าไม้ และประเทศผู้ให้ (Donor Countries) ทั้งจากหน่วยงานผู้แทนเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ อาทิ โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme: UNDP) ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian Development Bank: ADB) และธนาคารโลก (World Bank) เป็นต้น โดยทั้งประเทศผู้ให้และหน่วยงานด้านการพัฒนาระหว่างประเทศสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศในฐานะหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา (Development Partners) ผ่านการให้ความช่วยเหลือด้านงบประมาณโดยกองทุนเพื่อการรับมือกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศหรือ BCCRF รวมทั้งบทบาทการให้คำปรึกษาในการจัดทำแผนงานนโยบายระดับชาติ เช่น แผนงาน BCCSAP เป็นต้น (Ministry of Environment and Forests [MOEF], 2009)

จากข้อความข้างต้นและจากการที่ผู้เขียนได้กล่าวถึงแผนงานนโยบายหลักในการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของบังกลาเทศในบทแรก ได้แก่ The National Flood Action Plan (FAP), The National Adaptation Program of Action (NAPA), The Bangladesh Climate

Change Strategy, and Action Plan (BCCSAP) ทั้งหมดถูกดำเนินการโดยหน่วยงานรัฐภายใต้ การสนับสนุนทางการเงินจากหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาจากกลุ่มประเทศพัฒนาแล้วและองค์การระหว่าง ประเทศ เช่น UNDP และ ADB ผ่านกองทุน BCCRF และกองทุนโครงการนำร่องเพื่อฟื้นฟูจากสภาวะ ภูมิอากาศ (The Pilot Program for Climate Resilience: PPCR) โดยธนาคารโลกหรือ World Bank ร่วมกันทั้งในความร่วมมือระดับทวิภาคี (Bilateral) และพหุภาคี (Multilateral) (The Asia Foundation, 2012, pp. 28-29)

แม้ว่าภาครัฐมีการออกแผนงานนโยบายระดับชาติต่าง ๆ เพื่อดำเนินนโยบายจัดการกับ สภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศ แต่ก็ยังเกิดปัญหาภาพรวมที่เกิดจากการดำเนินนโยบาย การแก้ปัญหาดังกล่าว ดังที่ Custers (1993) สร้างข้อถกเถียงเกี่ยวกับแผน FAP ภายใต้การสนับสนุน ของธนาคารโลกในปี 1990 ว่า การระดมสร้างเขื่อนบนพื้นที่แม่น้ำ ตามแผนดังกล่าวเพื่อป้องกันน้ำท่วมยังขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับพื้นที่แม่น้ำโดยรอบก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย เช่น สูญเสียพื้นที่ เกษตรกรรมและประมงอันเป็นแหล่งทำมาหากินของผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ อีกทั้งไม่ได้ป้องกันน้ำท่วม อย่างแท้จริง รวมทั้งทำให้ระบบช่องทางไหลของน้ำในแม่น้ำ (river system) เสียไปเนื่องจาก ระบบการไหลของแม่น้ำในบังกลาเทศยังไม่เสถียรดีพอ

Brammer (2010, p. 125) มองปัญหาจากแผนงาน FAP ในทางเดียวกันว่า นอกจากปัญหา ในเชิงเทคนิคที่ส่งผลกระทบต่อระบบการไหลของน้ำในแม่น้ำยังเกิดปัญหาจากการดำเนินงบประมาณ จากการดำเนินโครงการควบคุมน้ำท่วมและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเนื่องจากเต็มไปด้วยปัญหา คอร์รัปชันและขาดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน รวมทั้งเกิดการเล่นพรรคพวกเพื่อแสวงหา ผลประโยชน์จากโครงการก่อสร้างที่เกี่ยวข้องตามแผนงานดังกล่าวส่งผลให้งบประมาณในการดำเนิน โครงการไม่เพียงพอและถูกใช้ไปอย่างไม่คุ้มค่า

นอกจากนี้ Rahman and Hickey (2019b) ชี้ให้เห็นถึงปัญหาจากแผนการรับมือกับผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำทางตะวันออกเฉียงเหนือของบังกลาเทศตามแผน NAPA และ BCCSAP ว่า แผนงานเหล่านี้ครอบคลุมถึงพื้นที่ดังกล่าวเพียงน้อยนิด ทั้งยังขาดการมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่น ทั้งที่องค์ความรู้จากท้องถิ่นถือเป็นสิ่งสำคัญการไม่ได้ให้ความสำคัญกับปัญหาความไม่เท่าเทียมทางเพศ รวมทั้งเกิดปัญหาทางเทคนิคที่ส่งผลเสียต่อพื้นที่การเกษตร ป่าไม้ และประมง เช่น การระดมสร้างเขื่อน การขยายการใช้เทคโนโลยีการเกษตร อาทิจการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชอันเป็นผลเสียต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ภัยพิบัติ

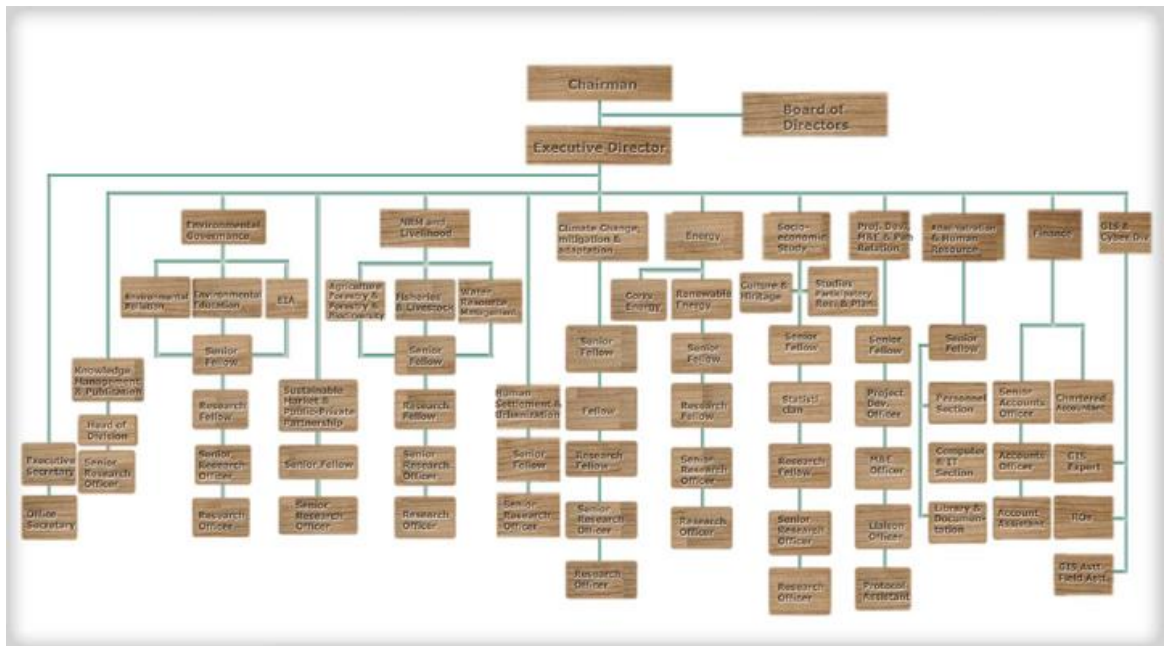
2.1.7 ช่องทาง (Channels) จากปัญหาที่เกี่ยวข้องข้องกับการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง

จากสภาพปัญหาของผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงจนถึงปัญหาเชิงโครงสร้างจากระบบราชการและการดำเนินนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศทำให้รัฐบาลบังกลาเทศจำเป็นต้องเปิด “ช่องทาง” (Channels) ให้ภาคประชาสังคมระหว่างประเทศและนานาชาติเข้ามามีบทบาทในฐานะหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา ตั้งแต่การประชุมเตรียมการจัดทำนโยบายแผนงานการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงระดับชาติอย่างแผนงาน NAPA ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2002 ในสมัยอดีตนายกรัฐมนตรีนางคาเลตา เซีย (Khaleda Zia) (Ministry of Environment and Forests [MOEF], 2005) จนถึงการจัดทำแผนงาน BCCSAP ในปี ค.ศ. 2008 และฉบับแก้ไขในปี ค.ศ. 2009 เนื่องจากมีประเด็นทางการเมืองแฝงอยู่ตามที่ Alam et al. (2011, p. 54) กล่าวว่า ปัจจัยสำคัญ (Key Drivers) ในการแก้ไขแผนงานดังกล่าวคือ อิทธิพลจากพรรคสันนิบาตอวามิ (Awami League) ซึ่งเป็นพรรคแกนนำจัดตั้งรัฐบาลปัจจุบันโดยมีนางชีคฮาซีน่า (Sheikh Hasina) เป็นนายกรัฐมนตรีและผู้นำรัฐบาลคนปัจจุบันภายหลังจากการเลือกตั้งทั่วไปในปีเดียวกัน

แม้ว่าการดำเนินนโยบายที่เกี่ยวข้องกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในระดับชาติของ บังกลาเทศจะมีบทบาทจากภาคการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง รวมทั้งปัญหาจากการดำเนินแผนงาน ระดับชาติที่เกี่ยวข้องอย่างแผน NAPA และ BCCSAP ทั้งที่ทุกภาคส่วนมีบทบาทในการจัดทำแผนงาน ดังกล่าวก็ตาม แต่ถือเป็นช่องทางที่ดีสำหรับภาคประชาสังคมและหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา ระหว่าง ประเทศได้เข้าไปมีส่วนร่วมในเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะจากบทบาทของสถาบันคลังสมอง อย่าง BCAS ซึ่งผู้เขียนจะทำการกล่าวในบทต่อไปเพื่อแสดงให้เห็นว่าเพราะอะไรสถาบันคลังสมอง ดังกล่าวเข้าไปมีบทบาทต่อนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในประเทศ บังกลาเทศท่ามกลางสภาพปัญหาต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาในข้างต้น อย่างไรก็ตามผู้เขียนจะเกริ่นถึง รูปแบบโครงสร้างของ BCAS การจัดหาบุคลากร รวมทั้งแหล่งที่มาของรายได้ให้ทราบเสียก่อน

2.2 โครงสร้างองค์กร การคัดเลือกบุคลากร และแหล่งงบประมาณของศูนย์การศึกษาขั้นสูงแห่ง บังกลาเทศหรือ BCAS

ศูนย์การศึกษาขั้นสูงแห่งบังกลาเทศหรือBCAS ประกอบไปด้วยนักวิจัยที่มีความเชี่ยวชาญ ในด้านต่าง ๆ เช่น การบรรเทาและการรับมือกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง ธรรมชาติบำบัดด้าน สิ่งแวดล้อม การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและการค้าธงชีพ เป็นต้น (ดังแผนภาพในหน้าถัดไป)

รูปภาพ: โครงสร้างองค์กรของ BCAS (Bangladesh Centre for Advance Studies [BCAS], 2021)

ดังนั้นบุคลากรของ BCAS จึงถูกคัดเลือกจากขีดความสามารถ (Capability) ที่แตกต่างกันตามสาขาความเชี่ยวชาญในการดำเนินแผนงาน (Program) และโครงการ (Project) ของสถาบัน โดยสามารถแบ่งอย่างกว้าง ทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาแผนบูรณาการทางสิ่งแวดล้อม (Environment-development integration) การส่งเสริมธรรมาภิบาลที่ดีและการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน (Good governance and people's participation) การแก้ไขปัญหาความยากจนและการดำรงชีพอย่างยั่งยืน (Poverty alleviation and sustainable livelihoods) และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและหุ้นส่วนกับภาคเอกชน (Economic growth and public-private partnership) (Bangladesh Centre for Advance Studies [BCAS], 2021)

ทั้งนี้ งบประมาณของ BCAS มีแหล่งที่มาจากหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ อาทิ มูลนิธิฟอร์ด (Ford Foundation) องค์การความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของนอร์เวย์ (Norwegian Agency for Development Cooperation: NORAD) องค์การเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของ

สหรัฐอเมริกา (United States Agency for International Development: USAID) องค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชียหรือ ADB โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme: UNDP) เป็นต้น (The Wayback Machine, 2008) ตรงกับที่ Rashid (2013) ได้อธิบายว่า สถาบันคลังสมองในบังกลาเทศมีทั้งหมด 4 ประเภท แบ่งตามแหล่งที่มาจากการสนับสนุนทางการเงิน ได้แก่ สถาบันที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาลและกึ่ง ๆ รัฐบาล (Government Affiliated or Quasi-Governmental) สถาบันที่เป็นเอกภาพและกึ่ง ๆ เอกภาพ (Autonomous and Independent/Quasi-Independent) สถาบันที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัย (University Affiliated) และสถาบันที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง (Political Party Affiliated) โดยสถาบันคลังสมองส่วนใหญ่ในบังกลาเทศรวมทั้ง BCAS ถูกจัดอยู่ในประเภทที่สองคือ สถาบันที่เป็นเอกภาพและกึ่ง ๆ เอกภาพจากรัฐบาล มีการดำเนินงานที่เป็นอิสระหรือกึ่ง ๆ อิสระ แต่มีความเกี่ยวข้องกับผู้ให้ (Donor) และกลุ่มตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อสถาบันคลังสมองเหล่านี้จากการสนับสนุนทางการเงิน (Funding) ส่งผลให้การดำเนินงานและการดำเนินโครงการของสถาบันคลังสมองประเภทนี้ได้รับอิทธิพลจากผู้ให้และตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ

บทที่ 3

บทบาทของศูนย์การศึกษาชั้นสูงแห่งบังกลาเทศหรือ BCAS ในการเป็นตัวกลาง (Focal Point) ประสานงานระหว่างรัฐกับคู่ร่วมมือระหว่างประเทศและความชำนาญการและความสำเร็จของ ดร.อาติก ราห์มัน (Dr. Atiq Rahman) ในฐานะผู้เผยแพร่บรรทัดฐานระหว่างประเทศ

ในบทนี้ผู้เขียนจะเริ่มกล่าวถึงบทบาทสำคัญของ BCAS ในฐานะตัวประสานงาน (Focal point) ระหว่างรัฐกับตัวแสดงที่ไม่มีรัฐ (Non-state actors) โดยเฉพาะกับองค์การระหว่างประเทศ ต่อนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศ ตามที่ Barnett and Finnemore (2004, p. 46) กล่าวถึง “พลังอำนาจของเหล่าผู้เชี่ยวชาญ” (Expert Authority) และ “องค์ความรู้ที่เฉพาะเจาะจง” (Specialized Knowledge) จากองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกัน สนับสนุนขีดความสามารถของเหล่าบุคลากรจากการดำเนินงานต่าง ๆ แม้ว่าในงานเขียนของ Barnett และ Finnemore จะยกตัวอย่างการดำเนินงานของบุคลากรจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) ในการใช้พลังอำนาจและองค์ความรู้ในการกำหนด วาระการประชุม (Agenda) ให้กับผู้บริหารในการประชุมเพื่อสนับสนุนนโยบายด้านการเงิน ในประเทศที่กำลังประสบปัญหาเศรษฐกิจก็ตาม แต่ผู้เขียนต้องการสร้างข้อถกเถียงว่า BCAS ซึ่งเป็น สถาบันคลังสมองมีขีดความสามารถในการดำเนินงานในลักษณะดังกล่าวเพื่อสร้างบทบาทผ่านความ ขำนาญการที่คล้ายคลึงกับการดำเนินงานขององค์การระหว่างประเทศอย่าง IMF ตามที่กล่าวมา เช่นเดียวกัน

ตามที่กล่าวมาข้างต้น ผู้เขียนต้องการเริ่มศึกษาบทบาทของ BCAS ผ่านการประสานงานกับ หุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา เนื่องจากองค์การระหว่างประเทศและองค์กรเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศที่ สำคัญล้วนแต่เป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาของ BCAS ในความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับความสภาวะ ภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศ เช่นเดียวกับที่เป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาของรัฐบาลบังกลาเทศ

อาทิ โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชียหรือ (ADB) ธนาคารโลก (World Bank) สถาบันสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาระหว่างประเทศ (International Institute for Environment and Development หรือ IIED) เป็นต้น (Bangladesh Centre for Advanced Studies [BCAS], 2021b)

นอกจากนี้ BCAS ดำเนินงานเพื่อร่วมกันสนับสนุนขีดความสามารถของเหล่าบุคลากรจากหน่วยงานรัฐ องค์กรที่มีใช้รัฐ (NGO) และหน่วยงานเพื่อการวิจัยอื่น ๆ ผ่านการฝึกอบรม (Training) การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) สัมมนา (Seminars) และเวทีเพื่อหารือแลกเปลี่ยนเชิงนโยบาย (Policy Dialogue) ในด้านที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง เช่น การบรรเทาและการรับมือ รวมทั้งการพัฒนาที่ยั่งยืนในบังกลาเทศ

ในบทนี้ผู้เขียนแบ่งการนำเสนอเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกยกตัวอย่างการพลิกบทบาททิศทางในฐานะองค์กรมิใช่รัฐมาเป็นสถาบันคลังสมองชั้นนำในด้านสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศและในภูมิภาคจากความชำนาญและความสำเร็จของ ดร.อาติก ราห์มัน (Dr. Atiq Rahman) ในฐานะผู้เผยแพร่บรรทัดฐานระหว่างประเทศ (Norm Entrepreneur) และส่วนที่สองคือตัวอย่างดำเนินงานของ BCAS ในรูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดการกับผลกระทบทางสาธารณสุข (Public Health) อันเนื่องมาจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง

3.1 BCAS ในฐานะตัวกลางประสานงานกับองค์กรระหว่างประเทศ

BCAS ในฐานะสถาบันคลังสมองในบังกลาเทศมีขีดความสามารถในการเป็นตัวกลางประสานงานที่เหมาะสมกับหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา โดยเฉพาะองค์กรระหว่างประเทศหรือผู้แทนองค์กรพัฒนาระหว่างประเทศ (Development Agencies) มากกว่ามหาวิทยาลัย (University) เนื่องจากเหตุผลสามประการตามที่ Maitrot (2016, p. 691) สรุปไว้ว่า สถาบันคลังสมองมีการพัฒนาขีดความสามารถในการขับเคลื่อนทางด้านทรัพยากรบุคคล ได้แก่ เหล่านักวิจัย (Researchers)

ที่เพียบพร้อมไปด้วยความชำนาญการ (Expertise) ประการที่สอง สถาบันคลังสมองมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับผู้แทนองค์การพัฒนาระหว่างประเทศ และสุดท้ายสถาบันดังกล่าวมีความเป็นเอกภาพและมีโอกาสถูกแทรกแซงโดยการเมืองได้น้อยกว่ามหาวิทยาลัย ทั้งนี้บุคลากรของ BCAS ล้วนแต่มีความใกล้ชิดกับหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ อาทิ ธนาคารโลก ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย UNFCCC เป็นต้น ในฐานะที่ปรึกษา (Consultant) หรือเคยร่วมงานในด้านที่เกี่ยวข้องกับสถานะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง เช่น ดร.ซาลีมุน ฮุก (Saleemul Huq) ประธานคณะบริหาร (Chairman) ของ BCAS ดร.อาติก ราห์มัน (Dr. Atiq Rahman) ผู้อำนวยการใหญ่ (Executive Director) ของ BCAS ดร. ดวิเจนดรา ลัล มัลลิก (Dr. Dwijendra Lal Mallick) ผู้อำนวยการและนักวิจัย (Bangladesh Centre for Advanced Studies [BCAS], 2021a)

ทั้งนี้ ผู้เขียนจะยกตัวอย่างบุคลากรสำคัญของ BCAS เพื่อชี้ให้เห็นถึงความพร้อมไปด้วยทรัพยากรบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญและความใกล้ชิดกับหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ ในฐานะผู้เผยแพร่บรรทัดฐานระหว่างประเทศ (Norm Entrepreneur) คือ ดร.อาติก ราห์มัน (Dr. Atiq Rahman) ผู้อำนวยการใหญ่ของ BCAS

3.1.1 ดร.อาติก ราห์มัน (Dr. Atiq Rahman) ตัวอย่างบุคลากรอันเปี่ยมด้วยความชำนาญการของ BCAS

ดร. ราห์มันเป็นผู้เชี่ยวชาญ นักวิทยาศาสตร์ นักสิ่งแวดล้อมที่มีบทบาทสำคัญในด้านสถานะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การแก้ไขปัญหาภัยกจน และการพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้งในระดับชาติและระดับระหว่างประเทศจากประสบการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม การบริหารและจัดการทรัพยากร รวมทั้งความชำนาญการในการสร้างความตระหนักรู้ให้นานาชาติเห็นถึงผลกระทบจากสถานะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง (Keough School of Global Affairs, 2021)

ปัจจุบัน ดร.ราห์มันดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการใหญ่ (Executive Director) ของ BCAS อันเป็นหัวเรือใหญ่ของสถาบันคลังสมองแห่งนี้ นอกจากการเป็นผู้อำนวยการใหญ่ของ BCAS ดร.ราห์มันยังเป็นที่ปรึกษาร่วมงานกับองค์การระหว่างประเทศด้านการพัฒนาหลายแห่ง เช่น ธนาคารโลก ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย UNDP และ UNESCO เป็นต้น รวมทั้งบทบาทการเป็นผู้ชำนาญการด้านสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ (Intergovernmental Panel on Climate Change: IPCC) ที่เรียกว่า Lead Author จนได้รับรางวัล “Nobel Peace Prize” ร่วมกับ IPCC และอัลกอร์ (Al Gore) อติตรองประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ. 2007 (Bengal Institute for Architecture Landscapes and Settlements, 2021)

ต่อมาในปี ค.ศ. 2008 ดร.ราห์มันได้รับรางวัล “Champions of The Earth” จาก United Nations Environment Programme (UNEP) จากบทบาทในการสนับสนุนงานด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศบังกลาเทศจนทำให้ BCAS แต่เดิมมีบทบาทเป็นองค์กรมิใช่รัฐกลายเป็น “สถาบันคลังสมองชั้นนำในภูมิภาคเอเชียใต้” (The United Nations Environment Programme [UNEP], 2008)

ศาสตร์แห่งสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง (Climate Change Science) และตัวอย่างที่มาของผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงต่อสุขภาพโดย ดร.อาทิก ราห์มัน จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เกี่ยวกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงและสุขภาพ

จากประวัติและภูมิหลังโดยสังเขปของบุคลากรของ BCAS คนดังกล่าวแล้ว ผู้เขียนจะยกตัวอย่างการนำเสนอภาพรวมของผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงต่อสุขภาพผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงและสุขภาพ เมื่อวันที่ 19-20 พฤศจิกายน 2007 ณ โรงแรมเซอราตัน กรุงธากา ประเทศบังกลาเทศ ทั้งนี้การประชุมดังกล่าวจัดขึ้นโดยองค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) และอธิบดีกรมการให้บริการทางสุขภาพ (Directorate General of Health Services: DGSH) กระทรวงสาธารณสุขและสวัสดิการครอบครัวแห่งบังกลาเทศภายใต้การประสานงานโดย BCAS เพื่อสะท้อนขีดความสามารถและความชำนาญการของบุคลากรจากสถาบันคลังสมองในการสร้างบทบาทต่อนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในประเทศบังกลาเทศร่วมกับหน่วยงานรัฐและหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา ระหว่างประเทศในฐานะผู้เชื่อมโยงบรรทัดฐานระหว่างประเทศ (Norm Linkage)

ดร. ราห์มันนำเสนอข้อมูลพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Basis) ของสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศ และภาพรวมสุขภาพที่มาของผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงต่อสุขภาพ สรุปได้ดังนี้ (Bangladesh Centre for Advanced Studies [BCAS], 2007 p. 3)

1. ผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงสามารถส่งผลกระทบต่อสุขภาพได้ทั้งหมด 2 ทาง ได้แก่ ผลกระทบทางตรง (Directly) ผ่านทางการเปลี่ยนรูปแบบของสภาพอากาศ (Changing weather patterns) และผลกระทบทางอ้อม (Indirectly) ผ่านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ทางน้ำ อากาศ คุณภาพอาหาร และระบบนิเวศ (Ecosystem)

2. ดร. รามัน อังอิง แนวความรู้จาก IPCC ถึงผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง
เปลี่ยนแปลงได้ส่งผลต่อการกระจายตัวของพาหะนำโรคติดเชื้อบางชนิดและพาหะที่ทำให้
เกิดอาการภูมิแพ้ (Allergenic Pollen Species) รวมทั้งเพิ่มอัตราการเสียชีวิตจากคลื่น
ความร้อนเนื่องจากอุณหภูมิโลกที่สูงขึ้น
3. ดร.รามันสรุปตัวอย่างความเชื่อมโยง (Linkage) ของสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงต่อ
สุขภาพออกมาเป็นแผนภาพ (Diagram) และยกตัวอย่างข้อมูลและงานศึกษาจากองค์การ
ระหว่างประเทศและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในบังกลาเทศ เช่น องค์การอนามัยโลก (WHO)
งานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับโรคระบาดที่เชื่อมโยงกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงของ BCAS
และสถาบันการแพทย์ของบังกลาเทศ (National Institute of Preventive and Social
Medicine: NIPSOM) เป็นต้น

3.1.2 บทบาทของบุคลากรสำคัญของ BCAS ในฐานะผู้เผยแพร่และผู้เชื่อมโยงบรรทัดฐาน ระหว่างประเทศ

จากบทบาทของ ดร.รามัน ในฐานะผู้เผยแพร่และผู้เชื่อมโยงบรรทัดฐานระหว่างประเทศ
ข้างต้นสะท้อนถึงความเชี่ยวชาญและความสำคัญของบุคลากรจาก BCAS ในการพลิกบทบาทและ
ทิศทางของหน่วยงานตนเองมาเป็นสถาบันคลังสมองชั้นนำในด้านที่เกี่ยวข้องกับสภาวะภูมิอากาศ
เปลี่ยนแปลงในประเทศและระหว่างประเทศโดยการสร้างบทบาทผ่านความใกล้ชิดกับหุ้นส่วนเพื่อ
การพัฒนาประเทศโดยการได้รับรางวัล Nobel Peace Prize จากการทำงานร่วมกับ IPCC
และรางวัล Champions of The Earth เป็นสิ่งที่ยืนยันถึงขีดความสามารถและความเชี่ยวชาญของ
บุคลากรสำคัญของ BCAS ในฐานะผู้ที่ยพยายามใช้แนวทางขององค์การ (Organizational Platform)
และศิลปะในการโน้มน้าว (the art of persuasion) เพื่อให้บรรทัดฐานนั้น ๆ เป็นที่ยอมรับโดยรัฐ
(Alford, 2008, pp. 64-65) เสมือนกับการที่ ดร.รามัน ยกตัวอย่างงานศึกษาขององค์การอนามัย

โลกเชื่อมโยงกับผลกระทบของสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงต่อสุขภาพจากการบรรยายถึงสภาพที่มาของผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงต่อสุขภาพในงานประชุมเชิงปฏิบัติการดังกล่าวและถือว่าเป็นผู้เชื่อมโยงบรรทัดฐาน (Norm Linkage) ของ IPCC ถึงแนวคิดผลกระทบของสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อสุขภาพ

ในส่วนที่สอง ผู้เขียนจะยกตัวอย่างดำเนินงานของ BCAS ในรูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดการกับผลกระทบทางสาธารณสุข (Public Health) อันเนื่องมาจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงเพื่อแสดงถึงบทบาทความสำคัญของ BCAS ในฐานะตัวประสานงานหรือผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ระหว่างรัฐกับหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาาระหว่างประเทศต่อนโยบายการจัดการกับผลกระทบของสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในประเทศไทย

3.2 การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เกี่ยวกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงและสุขภาพ

เมื่อวันที่ 19-20 พฤศจิกายน 2007 โดย BCAS

ผู้เขียนจะยกตัวอย่างบทบาทของ BCAS ในฐานะผู้ประสานงานผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงและสุขภาพ เมื่อวันที่ 19-20 พฤศจิกายน 2007 ณ โรงแรมเชอราตัน กรุงเทพฯ ประเทศไทย ทั้งนี้การประชุมดังกล่าวจัดขึ้นโดยองค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) และหน่วยงานรัฐคือ อธิบดีกรมการให้บริการทางสุขภาพ (Directorate General of Health Services: DGSH) กระทรวงสาธารณสุขและสวัสดิการครอบครัวแห่งบังกลาเทศภายใต้การประสานงานโดยศูนย์การศึกษาชั้นสูงแห่งบังกลาเทศ (Bangladesh Center for Advanced Studies หรือ BCAS)

สิ่งที่น่าสนใจจากการอภิปรายคือ BCAS มีบทบาทในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ผู้เข้าร่วมประชุมซึ่งเป็นตัวแทนจากหน่วยงานด้านสาธารณสุขของบังกลาเทศ เช่น ดร. ซาจาฮัน บิสวา (Dr. Shajahan Biswas) อธิบดีกรมการให้บริการทางสุขภาพ รวมทั้งเลขานุการกิติมศักดิ์

(Honorable Secretary) ของกระทรวงสาธารณสุข เอ.เค.เอ็ม. ซาฟา อุลลา ข่าน (AKM Zafar Ulla Khan) และตัวแทนจากหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ อาทิ อเล็กซานเดอร์ วอน ฮิลเดอแบรนต์ (Alexander Von Hilderbrand) ที่ปรึกษาสำนักงานภูมิภาค (Regional Advisor) ขององค์การอนามัยโลกสำนักงานเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (WHO South-East Asia: SEARO) (Bangladesh Centre for Advanced Studies [BCAS], 2007)

วัตถุประสงค์ของการจัดการประชุมดังกล่าว มีดังนี้ (Bangladesh Centre for Advanced Studies [BCAS], 2007)

1. ทบทวนและร่วมกันแบ่งปันองค์ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงต่อสุขภาพ (Health) และการดำเนินการเพื่อหาแนวทางบรรเทาผลกระทบดังกล่าว
2. นำเสนอเครื่องมือและระเบียบวิธีวิจัยต่าง ๆ ในการประเมินช่องโหว่ต่อการเกิดผลกระทบในด้านสุขภาพและร่วมกันกำหนดทางเลือกในการบรรเทาและรับมือที่เป็นไปได้
3. ร่วมกันพัฒนากรอบดำเนินการเพื่อส่งเสริมเครื่องมือบรรเทาและรับมือกับผลกระทบดังกล่าวในระดับชาติในการบ่งชี้ทางดัชนีชี้วัดด้านสุขภาพ (Key Health) และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการเปลี่ยนแปลงของสภาวะภูมิอากาศ

ทั้งนี้ การประชุมดังกล่าวเป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงต่อสุขภาพ เช่น ผลกระทบต่อการระบาดของโรคต่าง ๆ จากพายุ และจากทางน้ำ เป็นต้น รูปแบบของกิจกรรมในการประชุมดังกล่าว ได้แก่ การนำเสนอ (Presentation) ในหัวข้อที่เกี่ยวข้องจากบุคลากรขององค์การอนามัยโลก อธิบดีกรมการให้บริการทางสุขภาพ BCAS และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ โดยมีการแบ่งรอบตามเสวนาทางวิชาการ (Technical Session) ที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดตารางการนำเสนอจากบุคลากรเหล่านี้ให้เป็นระเบียบจากนั้นมีการเปิดให้ถาม-ตอบทั่วไปภายหลังจากการอภิปราย (Open Discussion) และแบ่งกลุ่มย่อย (Breakout Groups)

เพื่อถาม- ตอบในคำถามที่เฉพาะเจาะจง สุดท้ายคือการสรุปทิศทาง (Way forward) สำหรับแนวทางการดำเนินการขั้นต่อไปสามประการจากการประชุมตลอดทั้งสองวันอันที่ผู้เขียนมองว่าเป็นหัวใจสำคัญของการประชุมปฏิบัติการ (Bangladesh Centre for Advanced Studies [BCAS], 2007)
ดังนี้

1. การเผยแพร่องค์ความรู้และสร้างความตระหนักรู้ในด้านสาธารณสุข เช่น การกำหนดนโยบาย (Policy Maker) โดยผู้เข้าร่วมการประชุมเห็นพ้องที่จะจัดตั้งคณะกรรมการแห่งชาติ (National Committee) ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสื่อมวลชนเพื่อสร้างความตระหนักรู้และเผยแพร่องค์ความรู้ในเรื่องของผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงต่อสุขภาพให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสนับสนุนการประชุมในระดับรัฐมนตรี (Inter-Ministerial Meeting) ที่เกี่ยวกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง
2. การประเมินและชี้ให้เห็นถึงช่องโหว่ของระบบสาธารณสุขในระดับชาติ เช่น ร่วมกันวิเคราะห์ระบบสาธารณสุขภายในแวดวงวิชาชีพที่เกี่ยวข้องผ่านการฝึกอบรม (Training) และจัดทำโครงการสร้างความตระหนักรู้ (Awareness raising program) เพื่อเติมเต็มช่องว่างองค์ความรู้ระหว่างกัน รวมทั้งเพิ่มขีดความสามารถทางโลจิสติกส์ให้กับระบบสาธารณสุข
3. การบูรณาการผลกระทบต่อสุขภาพจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงสู่สาขาอื่น ๆ เช่น ดำเนินการวิเคราะห์สถานการณ์ (Situational analysis) จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพร้อมทั้งกิจกรรมในด้านต่าง ๆ และพื้นที่ที่เกี่ยวข้องตามเขตภูมิศาสตร์ ประชุมหารือเพื่อร่วมกันจัดทำแผนยุทธศาสตร์และพัฒนาแผนงานที่เกี่ยวข้อง

3.2.1 BCAS คือ แกนกลาง (Centrality)

จากการประชุมปฏิบัติการดังกล่าว นอกจากแสดงถึงความสำคัญของ BCAS ในบทบาทผู้ประสานงานและอำนวยความสะดวกให้กับหน่วยงานภายในประเทศและต่างประเทศ ยังเป็นการนำบุคลากรจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายระดับชาติและระหว่างประเทศเข้ามาแบ่งปันองค์ความรู้และเปิดอภิปรายในหัวข้อที่เกี่ยวข้องระหว่างกันเพื่ออุดช่องว่างการขาดความชำนาญการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจากการอภิปรายและเสวนาร่วมกัน รวมทั้งกำหนดทิศทางในการดำเนินงานต่อไปร่วมกันเพื่อเป็นการสนับสนุนงานในเชิงนโยบายอย่างแท้จริงโดยมี BCAS เป็นแกนกลาง (Centrality) ในการประสานงาน การอำนวยความสะดวก และสรุปผลการดำเนินงานจากทุกภาคส่วนเข้าด้วยกัน ดังนั้น BCAS จึงกลายมาเป็นสถาบันคลังสมองชั้นนำในด้านที่เกี่ยวข้องกับสถานะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศ

อย่างไรก็ดี แม้ว่า BCAS ได้กลายเป็นสถาบันคลังสมองชั้นนำในด้านที่เกี่ยวข้องกับสถานะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงจากมุมมองบรรดาหุ้นส่วนระหว่างประเทศก็ตาม แต่ผู้เขียนจะทำการศึกษาบทบาทการสร้างอิทธิพลต่อนโยบายการจัดการกับสถานะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงโดยองค์ความรู้และความชำนาญการของ BCAS เพื่อสนับสนุนเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องในบทถัดไป

บทที่ 4 บทบาทของ BCAS ต่อนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงผ่านพลังแห่งองค์ความรู้ (Power of Knowledge) และการนำพลังแห่งองค์ความรู้สู่การเสริมสร้างขีดความสามารถให้กับบุคลากร (Capacity Building)

ผู้เขียนจะทำการศึกษาบทบาทของ BCAS ต่อนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศ เนื่องจาก BCAS เป็นตัวแทนของสถาบันคลังสมองในบังกลาเทศที่มีบทบาทเชิงนโยบายในฐานะตัวกลางประสานงาน (focal point) มาอย่างยาวนานก่อนการเกิดขึ้นของคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงจากสภาวะภูมิอากาศ (Intergovernmental Panel on Climate Change: IPCC) และกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงจากสภาวะภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change: UNFCCC) ในปี ค.ศ. 1992 (The Asia Foundation, 2012, p. 26) อย่างไรก็ตามในช่วงเวลานั้นก็มีสถาบันคลังสมองและสถาบันวิจัยอื่น ๆ เข้ามามีบทบาทในเชิงนโยบายเช่นเดียวกับ BCAS ดังนั้นเพราะอะไร BCAS ถึงสามารถเข้ามามีบทบาทเด่นชัดเหนือสถาบันคลังสมองอื่น ๆ ได้

ในส่วนนี้ผู้เขียนจึงได้แบ่งเนื้อหาออกเป็นสองส่วน ส่วนแรกกล่าวถึงรูปแบบภาพรวมของการดำเนินกิจกรรมและบทบาทของ BCAS ในการสนับสนุนเชิงนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงโดยนำเสนอผ่านตัวอย่างผลงานตีพิมพ์ (Publication) ของ BCAS ในการสร้างบทบาทผ่านพลังแห่งองค์ความรู้ (Power of Knowledge) ต่อภาพรวมของนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในประเทศบังกลาเทศ และส่วนที่สองคือ การนำองค์ความรู้ที่มีในการผนึกกำลังกับหุ้นส่วนอย่างสถาบันการศึกษาและสถาบันคลังสมองระหว่างประเทศเพื่อการเสริมสร้างขีดความสามารถด้านบุคลากรในระดับชุมชน (Local community) เพื่อรับมือกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงผ่านการจัดตั้งศูนย์กลางระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาและจัดการ

กับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง (International Centre for Climate Change and Development: ICCCAD)

4.1 รูปแบบภาพรวมของการดำเนินกิจกรรมและบทบาทของ BCAS ในการสนับสนุนเชิงนโยบาย การจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศ

Huq and Rabbani (2011a, pp. 13-14) กล่าวว่า BCAS สร้างบทบาทต่อนโยบายนโยบาย การจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงผ่านองค์ความรู้ในการสนับสนุนเชิงนโยบายระดับชาติ ในฐานะองค์กรที่เป็นผู้บุกเบิกทางด้านการแก้ปัญหาจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในระดับ ท้องถิ่น (local) ระดับชาติ (national) และระหว่างประเทศ (international) ด้วยการทำวิจัยที่ เกี่ยวข้องกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง การเสริมสร้างขีดความสามารถ การสนับสนุนเชิงนโยบาย และออกแบบเฝ้าสังเกตการณ์และประเมินการรับมือกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในระดับชุมชน

นอกจากนี้ BCAS เป็นสถาบันคลังสมองจากภาคประชาสังคมที่เข้าไปมีบทบาท ในการสนับสนุนเชิงนโยบาย (Policy and Advocacy) ที่เกี่ยวข้องกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง ในบังกลาเทศ (The Asia Foundation, 2012, pp. 36-37) เพิ่มเติมดังนี้

1. **สนับสนุน (Contribute) การวิจัยและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ** ที่เกี่ยวกับสภาวะ ภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงโดยใช้องค์ความรู้ในสาขาที่เกี่ยวข้อง (knowledge base on Climate Change) เช่น การบรรเทาและการรับมือกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง (Climate Change Adaptation and Mitigation) การดำเนินกิจกรรมในรูปแบบแผนงาน (Programs) ที่เกี่ยวข้องกับการบรรเทาและการรับมือกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง และ โครงการ (Projects) ที่เกี่ยวกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง
2. **จัดเตรียม (Provide) ข้อมูลสำคัญต่าง ๆ** ในกระบวนการเจรจาตามกรอบอนุสัญญา สหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงจากสภาวะภูมิอากาศหรือ UNFCCC (UNFCCC

negotiation processes) อาทิข้อมูลด้านความสูญเสียและความเสียหายของผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงรวมทั้งคำแนะนำเชิงนโยบาย (Policy Recommendation) เพื่อลดความสูญเสียและความเสียหายของผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงร่วมกับศูนย์กลางระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาและจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง (International Centre for Climate Change and Development: ICCCAD) (International Centre for Climate Change and Development [ICCCAD], 2012)

3. **สนับสนุนการจัดทำเอกสารแผนงานนโยบายระดับชาติ**ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง เช่น จากบทบาทสำคัญในการมีส่วนร่วมด้านการประสานงานเชิงนโยบาย (policies) จากบรรดาผู้เชี่ยวชาญสถาบันต่าง ๆ (Institutes) ในการจัดทำแผนงานระดับชาติ คือ แผนงาน NAPA ในปี ค.ศ. 2005
4. **ส่งเสริมขีดความสามารถ (Capacity Building)** ให้กับหน่วยงานรัฐบาล องค์กรมิใช่รัฐ (NGOs) องค์กรชุมชนแกนหลัก (Community-based Organization) และภาคเอกชน (Private Sector)
5. **สร้างความตระหนักรู้ (Awareness)** เกี่ยวกับช่องโหว่ต่อการเกิดผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในประเทศบังกลาเทศและความสำคัญในการรับมือที่เกิดขึ้นให้กับนานาชาติ

ดังนั้น BCAS จึงมีบทบาทสำคัญด้านการสนับสนุนเชิงนโยบาย การจัดเตรียมข้อมูลเพื่อจัดทำแผนงานระดับชาติ และข้อมูลจากองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในระดับระหว่างประเทศ รวมทั้งสร้างความตระหนักรู้ต่อการเกิดผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงเพื่อสร้างบทบาทต่อนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศ

นอกจากบทบาททั่วไปของ BCAS ในภาพรวมข้างต้น ผู้เขียนจะยกตัวอย่างบุคลากรสำคัญของ BCAS คือ กุลัม ราบบานี (Golam Rabbani) ที่มีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่ผลงานจากการเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับการรับมือกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง (Climate Change Adaptation) เพื่อสะท้อนถึงพลังแห่งองค์ความรู้จากบุคลากรของ BCAS ที่เกี่ยวข้องกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศและขยายบทบาทจากองค์ความรู้ดังกล่าวออกไปอย่างกว้างขวางมากขึ้นผ่านการดำเนินกิจกรรมสนับสนุนเชิงนโยบายต่าง ๆ จากระดับชาติไปสู่ระดับภูมิภาคอย่างกว้างขวางมากขึ้น

4.1.1 ดร. กุลัม ราบบานี (Golam Rabbani) บุคลากรที่เปี่ยมไปด้วยพลังแห่งองค์ความรู้ของ BCAS

BCAS (2021) กล่าวว่า ดร. รับบานีเป็นนักวิจัยอาวุโส (Senior Researcher) มีประสบการณ์ทำงานกว่า 15 ปี ในด้านที่เกี่ยวข้องกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงระดับชาติและระดับภูมิภาคในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินความเสี่ยงจากสภาวะภูมิอากาศและการเกิดผลกระทบจากช่องทางต่าง ๆ (Climate Risk and Vulnerability Assessment) การบริหารจัดการความเสี่ยง (Risk management) และการรับมือกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง (Climate

Change Adaptation) บทบาทสำคัญของ ดร. รับบานี คือ การสนับสนุนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผ่าน ผลงานตีพิมพ์ซึ่งเป็นที่รับรู้ทั้งในระดับชาติและระดับระหว่างประเทศมากกว่า 10 ผลงาน

นอกจากนี้ ดร. รับบานี ดำรงตำแหน่งหัวหน้าเลขาธิการ (Head of Secretariat) ให้กับ กองทุนสะพานภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง (The Climate Bridge Fund: BRAC) ซึ่งสนับสนุนโดยรัฐบาล เยอรมันให้กับองค์กรมิใช่รัฐที่เกี่ยวข้องในบังกลาเทศ (Climate Bridge Fund [BRAC], 2021) ทั้งนี้ ผู้เขียนจะทำการยกตัวอย่างผลงานตีพิมพ์ในระดับระหว่างประเทศของ ดร. รับบานี ร่วมกับบุคลากร สำคัญคนอื่น ๆ ได้แก่ รายงานขอบเขตการประเมินผลกระทบต่อการรับมือกับสภาวะภูมิอากาศ เปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศ (The Scoping Assessment on Climate Change Adaptation in Bangladesh)

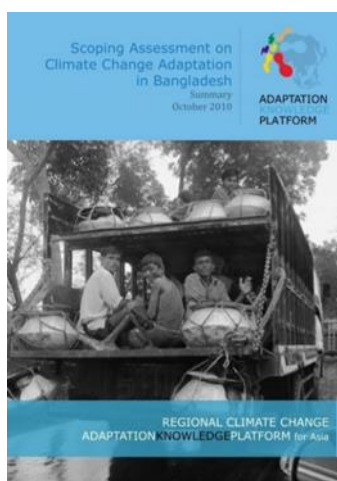
4.1.2 ตัวอย่างผลงานตีพิมพ์ (Publication) ของ BCAS ในการสร้างบทบาทผ่านพลังแห่ง องค์ความรู้ (Power of Knowledge) ต่อภาพรวมของนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศ เปลี่ยนแปลงในประเทศบังกลาเทศ

ผู้เขียนจะนำเสนอตัวอย่างผลงานตีพิมพ์ของ BCAS ในการสร้างบทบาทผ่านพลังแห่งองค์ ความรู้ต่อภาพรวมของนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในประเทศบังกลาเทศ เพื่อศึกษาการสร้างบทบาทต่อนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศ ได้แก่ แบ่งปันองค์ความรู้ (Knowledge Sharing) และการเสริมสร้างขีดความสามารถในเชิงบุคลากร (Capacity Building) ร่วมกับหน่วยงานรัฐบาลและองค์การระหว่างประเทศ นอกจากนี้เป็นการศึกษา การสร้างบทบาทต่อนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศของสถาบัน คลังสมองในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนายังเป็นการส่งเสริมความเข้าใจบทบาทของ BCAS ต่อภาพรวม ของของนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในประเทศบังกลาเทศในฐานะเป็น

สถาบันคลังสมองที่มีความสำคัญและโดดเด่นนอกเหนือไปจากสถาบันอื่น ๆ ที่มีบทบาทต่อนโยบาย
ดังกล่าวเช่นเดียวกัน

รายงานขอบเขตการประเมินผลกระทบต่อการรับมือกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง ในบังกลาเทศ (The Scoping Assessment on Climate Change Adaptation in Bangladesh)

ในเดือนตุลาคมปี 2010 BCAS ได้ออกรายงานขอบเขตการประเมินผลกระทบต่อการรับมือ
กับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศ (The Scoping Assessment on Climate Change
Adaptation in Bangladesh) เป็นรายงานความคืบหน้าภายใต้การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้
ในการรับมือกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง (the Adaptation Knowledge Platform on
disseminate and exchange) ในทวีปเอเชียภายใต้การสนับสนุนของศูนย์ทรัพยากรภูมิภาค
ในเอเชียแปซิฟิก (AIT-UNEP Regional Resource Centre for Asia and the Pacific: AIT-UNEP
RRC.AP) เพื่อสนับสนุนการวิจัย การเสริมสร้างขีดความสามารถ การร่วมกันกำหนดนโยบาย และ
การแบ่งปันข้อมูลในการรับมือกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในการบรรลุเป้าประสงค์ 3 ประการ
ได้แก่ ระบบการแบ่งปันความรู้ในระดับภูมิภาค (Regional knowledge sharing system) การผลิต
องค์ความรู้ใหม่ (Generation of new knowledge) และการปรับใช้องค์ความรู้เดิมและองค์ความรู้
ใหม่ (Application of existing and new knowledge)

Rahman et al. (2010) ได้สรุปการประเมินกิจกรรมการรับมือกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในประเทศบังกลาเทศโดย BCAS ภายใต้เป้าประสงค์ทั้ง 3 ประการที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในการรับมือกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง ดังนี้

1. ประเมินภาพรวมจากนโยบายและแผนการทำงานเชิงสถาบันของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง ได้แก่ The National Adaptation Program of Action (NAPA) และ The Bangladesh Climate Change Strategy and Action Plan (BCCSAP) ซึ่ง BCAS มองว่าเป็นภาพรวมแผนงานเหล่านี้ยังคงออกมาในรูปแบบการดำเนินมาตรการต่าง ๆ เพื่อลดช่องโหว่ต่อการเกิดผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศมากกว่าที่จะเป็นยุทธศาสตร์หรือแผนหลักในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยตรง รวมทั้งประเมินภาพรวมจากการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงอาหารและการจัดการภัยพิบัติ (The Ministry of Food and Disaster Management: MOFDM) ซึ่ง BCAS มองว่า โครงการภายใต้หน่วยงานดังกล่าวมีความสำคัญยิ่งต่อการฟื้นฟูชุมชนต่าง ๆ จากผลกระทบของสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในลักษณะการมีส่วนร่วมจากล่างสู่บน (bottom-up)
2. สรุปรายชื่อโครงการในการรับมือกับปัญหาดังกล่าวที่ผ่านมาภายใต้แผนงานของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น โครงการภายใต้แผน NAPA โครงการในระดับชุมชนภายใต้แผนการจัดการภัยพิบัติของกระทรวงอาหารและการจัดการภัยพิบัติ
3. ประเมินการให้ความสำคัญกับการวิจัยทั้งในแง่ของการอุดช่องว่างด้านองค์ความรู้ การให้ความสำคัญและความต้องการด้านการพัฒนา (Key Knowledge Gaps and Key Development Needs and Priorities) ในการวิจัยและการจัดการองค์ความรู้ (Research and Knowledge Management) ตามแผน BCCSAP ซึ่ง BCAS ได้สรุปความต้องการด้าน

การพัฒนาที่สำคัญในการวิจัยและการจัดการองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง ได้แก่ การตอบสนองต่อปัญหาสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในระดับชุมชน และผลกระทบต่อการเกษตรกรรม รวมทั้งการแก้ไขปัญหาสาธารณสุขอันเป็นผลกระทบจากภัยพิบัติต่าง ๆ

4. ประเมินความต้องการในการส่งเสริมขีดความสามารถให้กับหน่วยงานรัฐ หน่วยงานตัวแทนของรัฐและสถาบันวิจัย วังการวิทยาศาสตร์ หน่วยงานประชาสังคมและองค์การระหว่างประเทศ BCAS ประเมินว่ามีความต้องการในการส่งเสริมขีดความสามารถให้กับบุคลากรสองระดับคือ การบ่งชี้ถึงการพัฒนาขีดความสามารถภายในองค์กรและการทำงานเชิงสถาบันในการรับมือกับผลกระทบของสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงระดับต่าง ๆ ภายในประเทศบังกลาเทศ และการบ่งชี้ถึงการพัฒนาขีดความสามารถที่เป็นที่ต้องการในการรับมือกับผลกระทบของสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในทุกกลุ่มสังคมทั้งในระดับท้องถิ่น และในระดับภูมิภาคภายในประเทศบังกลาเทศ
5. BCAS ประเมินว่า แกนกลางของการจัดการบริหารภัยพิบัติต่อปัญหาด้านการดำรงชีพ (Livelihood) คือ การให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนภายในประเทศเพื่อรับมือกับผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง

รายงานขอบเขตการประเมินผลกระทบต่อรับมือกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศของ BCAS ฉบับนี้มีเป้าหมายเพื่อสร้างสะพาน (Bridge) ระหว่างองค์ความรู้ปัจจุบันที่เกี่ยวกับการรับมือกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงโดยใช้กรณีศึกษาของบังกลาเทศเผยแพร่ให้กับรัฐบาล ตัวแทน และชุมชนต่าง ๆ ที่ต้องการองค์ความรู้หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการตอบสนองต่อปัญหาจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงที่ตนกำลังเผชิญอยู่ หรือเพื่ออำนวยความสะดวกด้านการรับมือกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในเอเชีย ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับภูมิภาค

4.1.3 การสร้างบทบาทจากพลังแห่งองค์ความรู้ในการเผยแพร่งานวิจัย (Publication)

จากรายงานขอบเขตการประเมินผลกระทบต่อการรับมือกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศ ได้สะท้อนความสำคัญของ BCAS ในการสร้างบทบาทผ่านพลังแห่งองค์ความรู้ต่อภาพรวมของการดำเนินนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในประเทศบังกลาเทศ ดังนี้

ประการแรก BCAS มีองค์ความรู้และความเข้าใจในปัญหาเชิงโครงสร้างจากแผนงานและยุทธศาสตร์การจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในภาพรวมของประเทศบังกลาเทศ นอกจากนี้ยังเข้าใจถึงโครงสร้างบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี โดยองค์ความรู้เหล่านี้มาจากเหล่าบุคลากรนักวิจัยที่มีความเชี่ยวชาญในด้านที่เกี่ยวข้องกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศ รวมทั้งจากประสบการณ์ที่บุคลากรเหล่านี้ร่วมงานกับภาคส่วนต่าง ๆ ภายในประเทศและระหว่างประเทศเนื่องจาก BCAS มีบทบาทและความชำนาญการด้านสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศมาอย่างยาวนาน

ประการที่สอง BCAS มีความชำนาญการ (Expertise) ในการวิเคราะห์เชิงนโยบาย (Policy Analysis) ภาพรวมที่เกี่ยวข้องกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในประเทศบังกลาเทศจากการวิเคราะห์ว่าโครงการของหน่วยงานใดเป็นตัวแปรสำคัญที่จะสามารถรับมือกับผลกระทบที่เกิดจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงได้เนื่องจาก BCAS มีประสบการณ์ทำงานร่วมกับหน่วยงานรัฐอย่างใกล้ชิดในการจัดทำแผนงานระดับชาติ ได้แก่ NAPA รวมทั้งจากบทบาทการประสานงานและอำนวยความสะดวกผ่านการอบรม การประชุมเชิงปฏิบัติการให้กับหน่วยงานต่าง ๆ เป็นอย่างดี

ประการสุดท้าย BCAS มีตัวชี้วัด (indicator) ในการประเมิน (Assessment) เพื่อชี้ให้เห็นถึงความต้องการในการเสริมสร้างขีดความสามารถในทุกระดับการทำงานเชิงสถาบันภาครัฐจากทุกระดับ

ที่เกี่ยวข้องในการรับมือกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงจากระดับท้องถิ่น (Local) ไปสู่ระดับภูมิภาค (Region)

ดังนั้นจากองค์ความรู้ของ BCAS ผ่านรายงานขอบเขตการประเมินผลกระทบดังกล่าวจึงถือเป็นการแสดงให้เห็นถึงองค์ความรู้ของ BCAS ที่มีต่อการรับมือกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงเพื่อแบ่งปันและเผยแพร่องค์ความรู้ที่สถาบันของตนมีอยู่ให้กับรัฐบาล ตัวแทน และชุมชนจากภูมิภาคเดียวกันเพื่อสร้างบทบาทต่อนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศผ่านผลงานตีพิมพ์ (Publication) ที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบของสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงและการรับมือเพื่อสร้างความตระหนักรู้ให้กับทุกภาคส่วน และเผยแพร่องค์ความรู้เป็นวงกว้างเสมือนเป็นการแสดงให้เห็นถึงพลังแห่งองค์ความรู้

ในส่วนถัดไปผู้เขียนจะกล่าวถึงความชำนาญการของ BCAS ในการเสริมสร้างขีดความสามารถเชิงบุคลากรในระดับชุมชน นับว่าเป็นบทบาทในการบูรณาการองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงมาสร้างความร่วมมือกับหุ้นส่วนเพื่อต่อยอดพลังแห่งองค์ความรู้ได้อย่างน่าสนใจ รวมทั้งการสร้างความร่วมมือกันเพื่อขยายบทบาทจากองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องเข้าสู่ระดับชุมชนท้องถิ่นที่เรียกว่า “การปรับตัวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน” (Community-based adaptation: CBA)

4.2 พลังแห่งองค์ความรู้ในการเสริมสร้างขีดความสามารถด้านบุคลากรผ่านบทบาทของ BCAS ในการจัดตั้งศูนย์กลางระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาและจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง (International Centre for Climate Change and Development: ICCCAD)

Kickbusch and Hanefeld (2017, p. 2) กล่าวถึง องค์ความรู้ที่มีความเป็นสากล (Universality) ไว้ว่า องค์ความรู้ควรที่จะถูกพิจารณาให้เป็นสินค้าสาธารณะ (Public Good) โดยการแบ่งปันสิ่งดังกล่าวร่วมกันจากสถาบันคลังสมอง และจากสถาบันการศึกษาอื่น ๆ เพื่อแบ่งปันการเรียนรู้และหนทางแก้ไขปัญหาทั้งในระดับชาติ ระดับภูมิภาคและระดับโลก เป็นที่แน่นอนว่า คำกล่าวข้างต้นถึงองค์ความรู้ที่เป็นสากลข้างต้นได้สะท้อนถึงบทบาทความร่วมมือระหว่าง BCAS และ หุ่นส่วนจากสถาบันคลังสมองระหว่างประเทศและสถาบันการศึกษาในประเทศเพื่อก่อตั้งองค์กรชั้นนำในการเสริมสร้างขีดความสามารถให้กับบุคลากรในระดับชุมชนเพื่อรับมือกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง (Climate Change Adaptation) รวมทั้งร่วมกันแบ่งปันองค์ความรู้และความชำนาญการในด้านที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวางไปสู่ประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเช่นเดียวกัน บทบาทความร่วมมือดังกล่าวของ BCAS คือ การร่วมกันก่อตั้ง “ศูนย์กลางระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาและจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง” (International Centre for Climate Change and Development: ICCCAD)

4.2.1 ศูนย์กลางระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาและจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง (International Centre for Climate Change and Development: ICCAD)

ICCAD ถูกก่อตั้งจากความเป็นหุ้นส่วนร่วมกันสามทาง (Three-way partnership) ระหว่างสถาบันคลังสมองระดับประเทศและระหว่างประเทศ คือ BCAS และ สถาบันสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาระหว่างประเทศ (International Institute for Environment and Development หรือ IIED) รวมทั้งมหาวิทยาลัยเอกชนชั้นนำของบังกลาเทศ ได้แก่ Independent University Bangladesh (IUB) โดย BCAS รับผิดชอบในด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องในระดับชุมชนท้องถิ่น และการจัดเตรียมความพร้อมด้านความชำนาญการและขีดความสามารถทางด้านวิจัย และ IIED รับผิดชอบคล้ายกันแต่เน้นงานด้านชุมชนระหว่างประเทศ ในขณะที่ IUB ดูแลรับผิดชอบงานด้านงบประมาณและสถานที่ที่เกี่ยวข้อง (International Centre for Climate Change and Development [ICCAD], 2020)

ICCAD ถือเป็นองค์กรชั้นนำด้านการวิจัยและเสริมสร้างขีดความสามารถทางด้านสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงและด้านการพัฒนาในประเทศบังกลาเทศ โดยเฉพาะความต้องการในการเพิ่มขีดความสามารถและความชำนาญการให้กับบุคลากรจากภาครัฐและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง NGO และภาคชุมชนต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง โดยเน้น

ไปที่กลุ่มประเทศซีกโลกใต้ (Global South) เป็นหลักผ่านหลักสูตรมหาบัณฑิตและหลักสูตรระยะสั้น เพื่อให้บังกลาเทศเปรียบเสมือน “ห้องทดลองที่มีชีวิต” (Living Laboratory) (International Institute for Environment and [IIED], 2010) ให้กับนักศึกษาจากทั่วทุกมุมโลก

รูปแบบการดำเนินงานอื่น ๆ ของ ICCCAD คล้ายกับการดำเนินงานของ BCAS คือการจัดอบรมสัมมนา (Training and Seminar) การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) และการทำวิจัย (Conducting reserch) เพื่อวิพากษ์ในเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นไปที่การรับมือกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง (International Centre for Climate Change and Development [ICCCAD], 2020)

การมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับระดับชุมชนท้องถิ่น (Local community)

ICCCAD ถือเป็นการสร้างบทบาทต่อนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงของ BCAS ที่สำคัญยิ่งจากการมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับระดับชุมชนท้องถิ่น (local community) หรือที่เรียกว่า “การปรับตัวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน” (Community-based adaptation: CBA) เพื่อจัดการและหลีกเลี่ยงผลกระทบและจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงจากกลุ่มคนในระดับท้องถิ่นโดยการสนับสนุนข้อมูลและตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมจากผลกระทบดังกล่าว (GEF Small Grants Programme (SGP), 2012) อันเปรียบเสมือนการให้ความสำคัญกับองค์ความรู้ในเชิงนโยบายแบบล่างสู่บน (Bottom-up) นอกจากการสร้างขีดความสามารถให้กับบรรดาบุคลากรชั้นนำ (Leaders) จากกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาหรือการให้ความสำคัญกับองค์ความรู้จากบนสู่ล่าง (Top-down) เช่น การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับตัวแทนจากรัฐบาลท้องถิ่นและกลุ่มบุคลากรทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจากเมืองขุลนา (Khulna) ทางตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศในเรื่องของผลกระทบและการรับมือกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง เช่น การแบ่งปันองค์ความรู้ด้านการวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อรับมือกับอุทกภัยอันเป็นผลกระทบมาจากการเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเลได้แก่

การออกแบบที่อยู่อาศัย โครงสร้างพื้นฐาน ถนนหนทาง และเชื่อมให้สามารถรับมือกับพายุ คลื่นกระแทกชายฝั่ง และการกัดเซาะบนพื้นที่ริมฝั่ง การพัฒนาระบบกักเก็บน้ำฝน (Rainwater Harvesting) และการกักเก็บน้ำ (Water Conservation) เพื่อลดปัญหาการปนเปื้อนจากน้ำทะเลถือ เป็นการป้องกันผลกระทบระยะยาวต่อการดำรงชีพในระดับชุมชน (International Centre for Climate Change and Development [ICCCAD], 2018)

รูปภาพ: การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ “District Level Workshop Report on

Climate Change Hazards, Impacts and Adaptation at Khulna” เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2018

ณ Circuit House เมืองขุลนา (International Centre for Climate Change and Development [ICCCAD], 2018)

นอกจากเป็นการแบ่งปันองค์ความรู้และความชำนาญการให้กับกลุ่มบุคลากรที่เกี่ยวข้องยังเป็นการส่งเสริมความร่วมมือร่วมกันระหว่างสถาบันคลังสมองทั้งในและนอกประเทศ และสถาบันการศึกษาในการขยายบทบาทเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถของบุคลากรจากทุกภาคส่วนต่อนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงโดยเริ่มจากระดับชุมชนซึ่งถือเป็นแนวทางจากการได้รับผลกระทบของสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงมากที่สุด ดังนั้น ICCAD จึงเปรียบเสมือนการต่อยอดและขยายองค์ความรู้ของ BCAS ไปสู่ความร่วมมือระหว่างประเทศร่วมกับหุ้นส่วนจากภายในและนอกประเทศอย่างกว้างขวางเพื่อให้ผู้คนในระดับชุมชนสามารถรับมือและจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทที่ 5 บทสรุปของพลังแห่งองค์ความรู้ (Power of Knowledge) และความชำนาญการ (Power of Expertise)

5.1 BCAS กับความเป็นแกนกลาง (Centrality) และพลังแห่งองค์ความรู้ (Power of Knowledge)

จากบทบาทของบุคลากรคนสำคัญ การประสานงานจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ ไปจนถึงการจัดตั้งสถาบันเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถด้านบุคลากรดังกล่าวของ BCAS สามารถเห็นถึงความเป็นแกนกลาง (Centrality) และพลังแห่งองค์ความรู้ (Power of Knowledge) ของ BCAS ที่เกี่ยวข้องกับสถานะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงและการดำเนินนโยบายระดับชาติในภาพรวมได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้เป็นการยืนยันถึงขีดความสามารถและความชำนาญการของ BCAS ในการเป็นผู้ประสานงานและผู้อำนวยการความสะดวที่เหมาะสมกับหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาโดยเฉพาะกับองค์การระหว่างประเทศหรือผู้แทนองค์การพัฒนาระหว่างประเทศมากที่สุด โดย Maitrot (2016, p. 691) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันคลังสมองกับหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาโดยเฉพาะกับองค์การระหว่างประเทศหรือผู้แทนองค์การพัฒนาระหว่างประเทศว่า องค์ความรู้ในสาขาที่เกี่ยวข้อง (The type of knowledge) และหัวข้องานวิจัย (Research Agenda) ทั้งหลายของสถาบันคลังสมองได้รับบทบาทอย่างมากจากวาระหรือ (Agendas) ขององค์การระหว่างประเทศหรือผู้แทนองค์การพัฒนาระหว่างประเทศเหล่านี้ เช่น สถานะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง สิทธิสตรี นโยบายการเงิน และการแก้ปัญหาความยากจน เป็นต้น

ดังนั้น การสร้างบทบาทของ BCAS ต่อนโยบายการจัดการกับสถานะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสนับสนุนเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างจากการดำเนินงานของระบบราชการภายในบังกลาเทศ ดังที่ผู้เขียนเคยกล่าวไปถึงสภาพที่มาและปัญหาเชิงโครงสร้างของระบบราชการบังกลาเทศในบทที่ 2 เนื่องจาก BCAS มี

ขีดความสามารถและความชำนาญการในการประสานงานร่วมกับองค์การระหว่างประเทศ รวมทั้งกับภาคประชาสังคมในระดับท้องถิ่น สถาบันการวิจัยและการศึกษาทั้งในและระหว่างประเทศ รวมทั้งเป็นศูนย์รวมของเหล่าผู้เชี่ยวชาญที่เพียบพร้อมไปด้วยองค์ความรู้และความชำนาญการเพื่อสนับสนุนการทำงานเชิงนโยบายและแผนงานในระดับชาติ จึงไม่ใช่เรื่องที่น่าแปลกใจที่ BCAS ก้าวขึ้นมาเป็นสถาบันคลังสมองที่มีบทบาทและอิทธิพลอย่างมากในด้านนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงภายในประเทศบังกลาเทศผ่านความเป็นแกนกลางในการประสานงานและอำนวยความสะดวกให้กับหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศและสร้างบทบาทผ่านบุคลากรสำคัญของสถาบันในฐานะผู้เผยแพร่บรรทัดฐานระหว่างประเทศ และจากพลังแห่งองค์ความรู้ที่สามารถบูรณาการกับการเสริมสร้างขีดความสามารถด้านบุคลากรได้เป็นอย่างดี

5.2 ทิศทางการดำเนินนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศ

แม้ว่าบังกลาเทศจะถูกจัดอยู่ในประเทศที่มีความเสี่ยงต่อการได้รับผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงระยะยาวตั้งแต่ปี ค.ศ. 2000 จนถึงปี ค.ศ. 2019 แต่จากการจัดอันดับในปีล่าสุดของ (ค.ศ. 2019) ของดัชนีชี้วัดความเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศโลก บังกลาเทศกลับไม่ได้อยู่ใน 10 อันดับอีกต่อไป (อันดับ 7-10 ถูกแทนที่ด้วย อินเดีย ชูदानใต้ ไนเจอร์ และโบลิเวีย ตามลำดับ) (Eckstein et al., 2021) เช่นเดียวกับตัวเลขการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของบังกลาเทศเพิ่มขึ้นสูงที่สุดในทวีปเอเชียจากของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) ในปี ค.ศ. 2020 - 2021 (5.0 เปอร์เซ็นต์) ท่ามกลางสถานการณ์โรคระบาดในปัจจุบันบังกลาเทศได้รับสมญานามถึงความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจ (The Financial Express, 2021) รวมทั้งคำกล่าวชื่นชมของอดีตนายกรัฐมนตรีสหประชาชาติ บันคิมูน (Ban Ki-Moon) ว่า บังกลาเทศคือ ครูที่ดีที่สุดจากตัวอย่างการรับมือกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี จากพายุไซโคลนฟานี (Fani) ในปี ค.ศ. 2009 จากผลงานการพัฒนาระบบพยากรณ์อากาศที่แม่นยำ

และระบบเตือนภัยในระดับชุมชนจากองค์ความรู้ด้านการปรับตัวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนหรือ CBA ส่งผลให้ลดตัวเลขความสูญเสียลงอย่างมากและสามารถแจ้งเตือนให้ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ อุทกภัยอพยพได้ทันท่วงที (The Daily Star, 2019)

จากข้อความข้างต้นเป็นสิ่งที่ยืนยันถึงบทบาทสำคัญของ BCAS ต่อนโยบายการจัดการกับ สภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศโดยเฉพาะจากการเผยแพร่องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับ การรับมือกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงนำมาสู่สถานการณ์ภาพรวมภายในประเทศที่เริ่มมีทิศทาง ที่ดีขึ้นและทุกภาคส่วนเริ่มที่จะมีขีดความสามารถในการบรรเทาและรับมือผลกระทบจากสภาวะ ภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงซึ่งถือเป็นอุปสรรคในการพัฒนาประเทศมาอย่างยาวนานได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

5.3 เพราะเหตุใดศูนย์การศึกษาชั้นสูงแห่งบังกลาเทศหรือ BCAS จึงมีบทบาทหรืออิทธิพลต่อ นโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในประเทศบังกลาเทศ

ในส่วนของบริษัทผู้เขียนจะทำการตอบคำถามวิจัยที่ว่า “เพราะเหตุใดศูนย์การศึกษา ชั้นสูงแห่งบังกลาเทศ หรือ BCAS จึงมีบทบาทหรืออิทธิพลต่อนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศ เปลี่ยนแปลงในประเทศบังกลาเทศ” โดยผู้เขียนต้องการสร้างข้อถกเถียงสำคัญว่า เพราะ BCAS พรั่งพร้อมไปด้วยความเป็นแกนกลางพลังแห่งองค์ความรู้และความชำนาญการในการสร้างบทบาท หรืออิทธิพลต่อนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในประเทศบังกลาเทศอย่าง สมบูรณ์

จากสภาพที่มาและปัญหาเชิงโครงสร้างในประเทศบังกลาเทศต่อการจัดการกับสภาวะ ภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงจึงพอสรุปปัญหาในภาพรวมภายในประเทศดังกล่าวได้สองประการ ดังนี้

ประการแรก ประเทศบังกลาเทศมีช่องโหว่ต่อการเกิดผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศ เปลี่ยนแปลงมากที่สุดจากสภาพภูมิศาสตร์ของประเทศที่เป็นที่ราบต่ำอันนำมาสู่ผลกระทบจากสภาวะ

ภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงทั้งในระยะสั้น คือ ภัยธรรมชาติที่เกิดแบบฉับพลัน ได้แก่ น้ำท่วมใหญ่ พายุไซโคลนฤดูร้อน ปัญหาภัยแล้ง เป็นต้น และผลกระทบในระยะยาว ได้แก่ ความยากลำบากในการดำรงชีพเนื่องจากความเสียหายของภัยธรรมชาติต่อที่ดินทำกิน ปัญหาด้านสาธารณสุข รวมทั้งความไม่เท่าเทียมกันทางเพศ เป็นต้น

ประการที่สอง ปัญหาเชิงโครงสร้างในประเทศบังกลาเทศต่อการดำเนินนโยบายจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง ได้แก่ ปัญหาจากระบบราชการซึ่งขาดความโปร่งใส และเอื้อต่อระบบอุปถัมภ์อันนำมาสู่ปัญหาสำคัญคือ การขาดองค์ความรู้และความชำนาญการของบุคลากรภาครัฐในการดำเนินนโยบายแก้ไขปัญหาก็เกี่ยวข้อง รวมถึงปัญหาภาพรวมจากการดำเนินนโยบายการจัดการปัญหาดังกล่าว ทั้งจากแผนงานระดับชาติในด้านการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง เช่น แผน The National Flood Action Plan (FAP) The National Adaptation Program of Action (NAPA) และ แผน The Bangladesh Climate Change Strategy and Action Plan (BCCSAP) ซึ่งดำเนินโครงการแก้ปัญหามลพิษและรับมือกับผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงไม่ตรงจุดเสียทีเดียวจากการขาดองค์ความรู้และความชำนาญการของผู้ดำเนินนโยบายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจากปัญหาในเชิงโครงสร้างของระบบราชการในประเทศจากการที่ข้าราชการสายการเมืองมีอำนาจในเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องมากกว่าข้าราชการสายชำนาญการซึ่งมีความรู้และความเชี่ยวชาญมากกว่า

ดังนั้นศูนย์การศึกษาชั้นสูงแห่งบังคลาเทศ หรือ BCAS จึงเข้ามามีบทบาทหรืออิทธิพลต่อนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในประเทศบังกลาเทศในฐานะสถาบันคลังสมองที่มีบทบาทสำคัญต่อนโยบายที่เกี่ยวข้องภายในประเทศและระหว่างประเทศ ดังที่ผู้เขียนยกเรื่องของนิยามของสถาบันคลังสมองคือ สะพานที่เชื่อมต่อกันระหว่างอำนาจ (Power) และองค์ความรู้ (Knowledge) ของ Rudolf Traub-Merz เพื่อนำมาเป็นการวิเคราะห์พลังแห่งองค์ความรู้และ

ความชำนาญการของสถาบันคลังสมองต่อนโยบายการจัดการสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง ตามที่ Traub-Merz กล่าวเพิ่มเติมถึงสถาบันคลังสมองไว้ว่า สถาบันดังกล่าวสามารถที่จะถูกยอมรับในแง่ของยุทธศาสตร์ในการสร้างบทบาทหรืออิทธิพลต่อกลุ่มเป้าหมายและการเป็นผู้ให้บริการ (Service Providers) สำหรับผู้กำหนดนโยบายทางการเมืองและเหล่าผู้บริหาร รวมทั้งเป็นแหล่งชุมชนของผู้เชี่ยวชาญและสาธารณชนทั่วไปซึ่งทำงานด้วยความรู้แจ้งอันบริสุทธิ์ (Pure Enlightenment) รวมทั้งพยายามสร้างบทบาทหรืออิทธิพลซึ่งถือเป็นคุณสมบัติที่สำคัญ (Essential Feature) ของสถาบันคลังสมอง (Rich et al., 2011, p. 5)

ข้อความข้างต้นจึงเป็นสิ่งที่ยืนยันว่า BCAS พรั่งพร้อมไปด้วยพลังแห่งองค์ความรู้และความชำนาญการในการสร้างบทบาทหรืออิทธิพลต่อนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในประเทศไทยได้ ดังนี้

BCAS มีความเป็นแกนกลาง จากบทบาทผู้ประสานงานและผู้อำนวยการหน่วยงานและผู้อำนวยการหน่วยงานเพื่อการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศและหน่วยงานรัฐบาลประเทศไทย โดยเฉพาะจากขีดความสามารถของบุคลากรสำคัญได้แก่ ดร.ราห์มัน ในฐานะผู้เผยแพร่และผู้เชื่อมโยงบรรทัดฐานระหว่างประเทศจน BCAS กลายมาเป็นสถาบันคลังสมองชั้นนำของประเทศไทยและภูมิภาค รวมถึงการจัดกิจกรรมในรูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการการเปิดอภิปรายเชิงนโยบายเพื่อให้ผู้กำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานภายในประเทศและระหว่างประเทศร่วมกันหารือถึงสภาพปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้น รวมทั้งร่วมกันกำหนดแนวทางการทำงานร่วมกันต่อไป

BCAS มีพลังแห่งองค์ความรู้ในภาพรวมของการดำเนินนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในประเทศไทยและภาพรวมของสภาพที่มาและปัญหาจากช่องทางของประเทศ ประเทศไทยต่อการได้รับผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง เช่น ผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงต่อสุขภาพของประชากรในประเทศไทย นโยบายการจัดการกับสภาวะ

ภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงจากระดับชุมชนสู่แผนงานระดับชาติเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างจากระบบราชการภายในประเทศ เป็นต้น รวมทั้งองค์ความรู้ในการผลิตผลงานวิจัยเพื่อสร้างบทบาทสำคัญผ่านการเผยแพร่องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงและสร้างความตระหนักรู้ถึงผลกระทบของสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงจากบรรดาบุคลากรที่มีองค์ความรู้ในด้านที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี

BCAS มีพลังแห่งความชำนาญการในการดำเนินงานและการสนับสนุนโครงการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในบังกลาเทศโดยเฉพาะบทบาทในการประสานงานร่วมกับหุ้นส่วนระหว่างประเทศเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะกับองค์การระหว่างประเทศ สถาบันคลังสมองระหว่างประเทศ และสถาบันวิจัยและการศึกษาจากในประเทศและต่างประเทศ ดังนั้น BCAS จึงสามารถดำเนินการประสานงานผ่านรูปแบบการดำเนินงานต่าง ๆ นอกจากนี้ BCAS พรั่งพร้อมไปด้วย**ทรัพยากรบุคคล**ที่มีองค์ความรู้และความชำนาญการ เช่น ผู้เชี่ยวชาญ นักวิจัย นักวิทยาศาสตร์ในด้านการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงทั้งในเชิงภาพรวมของนโยบายและสภาพที่มาและปัญหาที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งในเชิงปฏิบัติเพื่อการวิจัยและการให้คำแนะนำและการประเมินในเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้อง ดังที่ผู้เชี่ยวชาญตัวอย่าง ดร.ราห์มัน ผู้อำนวยการใหญ่ของ BCAS ได้รับรางวัลในฐานะผู้ชำนาญการด้านสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศหรือ IPCC และบทบาทของ ดร. รับบานี ในการเผยแพร่องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการรับมือจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงผ่านผลงานทางวิชาการที่ได้รับการตีพิมพ์อย่างกว้างขวาง รวมทั้งการสร้างบทบาทของ BCAS จากความร่วมมือหุ้นส่วนสามทางร่วมกับสถาบันสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาระหว่างประเทศหรือ IIED และมหาวิทยาลัยเอกชน Independent University Bangladesh หรือ IUB ในการก่อตั้งศูนย์กลางระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาและจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงหรือ ICCCAD เพื่อให้

ความสำคัญกับการเสริมสร้างขีดความสามารถด้านบุคลากรเป็นสิ่งที่ต่อยอดความสำคัญทางด้านบุคลากรของ BCAS ในฐานะสถาบันคลังสมองชั้นนำในบังกลาเทศกับความสัมพันธ์อันดีจากองค์ความรู้และความชำนาญการร่วมกับหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ

ประการสุดท้าย BCAS สามารถสร้างบทบาทต่อนโยบายการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงโดยการสนับสนุนจากหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ เช่น ADB UNDP USAID NORAD WHO เป็นต้น ทั้งการสนับสนุนด้านการเงินและการมีส่วนร่วมของบุคลากรของ BCAS และหุ้นส่วนระหว่างประเทศจากบทบาทในฐานะผู้เผยแพร่บรรทัดฐานระหว่างประเทศและองค์ความรู้สากลที่เกี่ยวข้อง

ทั้งจากการที่ BCAS พรั่งพร้อมไปด้วยพลังแห่งองค์ความรู้และความชำนาญการจากทรัพยากรบุคคลผู้ซึ่งเปี่ยมพร้อมด้วยความรู้และความเชี่ยวชาญในด้านการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงจึงเป็นที่ยืนยันถึงบทบาทสำคัญของ BCAS ในฐานะสถาบันคลังสมองที่มีบทบาทหรืออิทธิพลต่อนโยบายด้านการจัดการกับสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงในประเทศบังกลาเทศได้อย่างชัดเจน รวมถึงเป็นสิ่งที่แสดงถึงบทบาทสำคัญและการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาหรือกลุ่มประเทศซีกโลกใต้ (Global South) ถึงการมีขีดความสามารถในการจัดการกับผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บรรณานุกรม

เอกสารภาษาไทย

การต่างประเทศ,กระทรวง. กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลางและแอฟริกา. 2018. สาธารณรัฐประชาชน
บังกลาเทศ แหล่งที่มา: <https://mfa.go.th/th/content/5d5bcc1d15e39c306000a042>
[4 พฤษภาคม 2564]

เอกสารภาษาอังกฤษ

Alam, K., Shamsuddoha, M., Tanner, T., Sultana, M., Huq, M., and Kabir, S. 2011. The
Political Economy of Climate Resilient Development Planning in Bangladesh. *IDS
Bulletin*, 42, 52-61. Available from: [https://doi.org/10.1111/j.1759-
5436.2011.00222](https://doi.org/10.1111/j.1759-5436.2011.00222). [2021, June 8]

Alford, R. 2008. The Nobel Effect: Nobel Peace Prize Laureates as International Norm
Entrepreneurs. 49 *Va. J. Int'l L.* 61 (2008-2009).
Available from: https://scholarship.law.nd.edu/law_faculty_scholarship/406/
[2021, June 12]

Bangladesh Centre for Advance Studies [BCAS].2021. About BCAS.
Available from: <http://www.bcas.net/index.php> [2021, July 21]

Bangladesh Centre for Advanced Studies (BCAS). 2007. the National Workshop on
Climate Change and Health. Available from:
<https://www.who.int/globalchange/resources/toolkit/en/> [2021, May 5]

Bangladesh Centre for Advanced Studies (BCAS). 2021a. BCAS Board of Directors.
Available from: <http://www.bcas.net/directors.php> [2021, June 12]

Bangladesh Centre for Advanced Studies (BCAS). 2021b. BCAS Development Partners.
Available from:
<http://www.bcas.net/aboutbcas.php?id=19&title=Development%20Partners>
[2021, June 12]

Bangladesh Centre for Advanced Studies (BCAS). 2021c. What is BCAS ?,
Available from: <http://www.bcas.net/index.php> [2021, June 6]

Bangladesh Centre for Advanced Studies [BCAS]. 2021. Md. Golam Rabbani.

- Available from: <http://www.bcas.net/staff-details.php> [2021, July 21]
- Barnett, M., and Finnemore, M. 2004. Rules for the World International Organizations in Global Politics. Ithaca and London. Cornell University Press.
- Bengal Institute for Architecture Landscapes and Settlements. 2021. Atiq Rahman. Available from: <https://bengal.institute/team/atiq-rahman/> [2021, May 21]
- Bhuiyan, S. 2015. Adapting to Climate Change in Bangladesh. South Asia Research, 35(3): 349-367. Available from: <https://doi.org/10.1177/0262728015598702> [2021, February 23]
- Bhullar, L. 2013. Climate Change Adaptation and Water Policy: Lessons from Singapore. Sustainable Development, 21(3): 152-159. Available from: <https://doi.org/10.1002/sd.1546> [2021, April 29]
- Brammer, H. 2010. After the Bangladesh Flood Action Plan: Looking to the future. Environmental Hazards, 9: 118-130. Available from: <https://doi.org/10.3763/ehaz.2010.SI01> [2021, May 7]
- Center for International Forestry Research (CIFOR). 2021. Climate change, energy and low-carbon development. Available from: <https://www.cifor.org/team/climate-change-energy-and-low-carbon-development/#overview> [2021, June 7]
- Climate Bridge Fund [BRAC]. 2021. BRAC Climate Bridge Fund. Available from: <http://www.brac.net/program/climate-bridge-fund/> [2021, July 2]
- Custers, P. 1993. Bangladesh's Flood Action Plan: A Critique. Economic and Political Weekly, 28(29/30): 1501-1503. Available from: <http://www.jstor.org/stable/4399960> [2021, May 7]
- Disaster Management Relief Division (DM&RD). 2010. National Plan for Disaster Management 2010-2015 (NPDM). Available from: <http://extwprlegs1.fao.org/docs/pdf/bgd146945.pdf>. [2021, June 6].
- Eckstein, D., Künzel, V., and Schäfer, L. 2021. The Global Climate Risk Index 2021. Available from: <https://reliefweb.int/report/world/global-climate-risk-index-2021> [2021, June 7]

- Fatonie, I. 2020. The role of Indonesian Think Tanks as policy entrepreneurs in policy development of village governance. Journal of Asian Public Policy: 1-17.
Available from: <https://doi.org/10.1080/17516234.2020.1829354>
[2021, 30 April]
- Francis, A., and Maguire, R. (Eds.). 2013. Protection of refugees and displaced Persons in the Asia Pacific Region. Farnham. Ashgate.
- GEF Small Grants Programme (SGP). 2012 . Area of work - Community Based Adaptation.
Available from: <https://sgp.undp.org/areas-of-work-151/climate-change/community-based-adaptation-177.html> [2021, June 12]
- Huq, S., and Rabbani, G. 2011a. Climate Change and Bangladesh: Policy and Institutional Development to Reduce Vulnerability. Journal Of Bangladesh Studies, 13, 1-10. Available from:
<https://www.researchgate.net/publication/251571877> [2021, February 23]
- Huque, A. S. 2010. Traditions and Bureaucracy in Bangladesh. In M. Painter and B. G. Peters (Eds.), Tradition and Public Administration. Palgrave Macmillan UK.
Available from: https://doi.org/10.1057/9780230289635_5 [2021, May 22]
- International Centre for Climate Change and Development (ICCCAD). 2012.
Bangladesh Centre for Advanced Studies (BCAS) and International Centre for Climate Change and Development Joint Submission on the Work Programme on Loss and Damage on behalf of a consortium of regional and global partners. Available from: <https://unfccc.int/> [2021, June 12]
- International Centre for Climate Change and Development (ICCCAD). 2018. District Level Workshop Report on Climate Change Hazards, Impacts and Adaptation at Khulna. Available from: <http://www.icccad.net/training-workshop-report>
[2021, June 12]
- International Centre for Climate Change and Development (ICCCAD). 2020.
Our Partners. Available from: <http://www.icccad.net/> [2021, May 25]
- International Institute for Environment and [IIED]. 2010. The International Centre for Climate Change and Development.
Available from: <https://www.iied.org/international-centre-for-climate-change-development> [2021, May 25]

- Kartiki, K. 2011. Climate change and migration: a case study from rural Bangladesh. Gender and Development, 19, 23-38.
Available from: <http://www.jstor.com/stable/41305970> [2021, June 5]
- Keough School of Global Affairs. 2021. Atiq Rahman, Executive Fellow, Global Policy Initiative. Available from: <https://keough.nd.edu/profile/atiq-rahman/> [2021, May 21]
- Kickbusch, I., and Hanefeld, J. 2017. Role for academic institutions and think tanks in speeding progress on sustainable development goals. BMJ, 358: j 3519.
Available from: <https://doi.org/10.1136/bmj.j3519> [2021, June 5]
- Maitrot, M. R. L. 2016. Knowledge creation in Bangladesh: institutional challenges and personal opportunities within civil society. Development in Practice, 26(6): 683-695. Available from: <https://doi.org/10.1080/09614524.2016.1197887> [2021, May 15]
- Martin, M., Billah, M., Siddiqui, T., Abrar, C., Black, R., and Kniveton, D. 2014. Climate-related migration in rural Bangladesh: a behavioural model. Population and Environment, 36: 85 - 110. Available from: <https://doi.org/10.1007/s10.1007/sl> [2020, June 21]
- McGann, J. G. 2005. Think Tanks and Policy Advice in The US. Foreign Policy Research Institute: 33. Available from: <https://doi.org/10.4324/9780203963203> [2021, April 21]
- McGann, J. G. (2021). 2020. Global Go to Think Tank Index Report.
Available from: https://repository.upenn.edu/think_tanks/18/ [2020, June 7]
- Merke, F., and Pauselli, G. 201). In the shadow of the state: Think tanks and foreign policy in Latin America. International Journal of Innovative Technology and Exploring Engineering, 70: 613-628.
Available from: <https://www.jstor.org/stable/24709310> [2020, June 5]
- Ministry of Environment and Forests (MOEF). 2005. National Adaptation Programme of

- Action (NAPA). Available from: <https://www.adaptation-undp.org/projects/bangladesh-national-adaptation-programme-action-napa> [2021, March 28]
- Ministry of Environment and Forests (MOEF). 2009 . Bangladesh Climate Change and Action Plan 2009. Available from: <https://www.iucn.org> [2021, February 23]
- Rahman, A., Rabbani, G., Bcas, M., Alam-Unep, M., Thapa-Sei, S., Rakshit, R., and Rrc.Ap, H. 2010. Scoping Assessment on Climate Change Adaptation in Bangladesh Summary October 2010. Available from: <https://www.researchgate.net/> [2021, May 5]
- Rahman, H. M. T., and Hickey, G. M. 2019. Assessing Institutional Responses to Climate Change Impacts in the North-Eastern Floodplains of Bangladesh. Environmental Management, 63(5): 596-614. Available from: <https://doi.org/10.1007/s00267-019-01155-w> [2021, February 27]
- Rahman, M. S., and Giessen, L. 2017. The power of public bureaucracies: forest-related climate change policies in Bangladesh (1992–2014). Climate Policy, 17(7): 915-935. Available from: <https://doi.org/10.1080/14693062.2016.1197093> [2021, May 4]
- Rahman, M. S., and Tosun, J. 2018. State Bureaucracy and the Management of Climate Change Adaptation in Bangladesh. Review of Policy Research, 35(6): 835-858. Available from: <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/ropr.12289> [2021, February 27] .
- Rahman, S., and Rahman, S. 2011. Climate Change and Water Resources. figure 4. https://www.researchgate.net/figure/Flood-map-of-Bangladesh-Source-WARPO_fig4_235707918 [2021, August 27].
- Rashid, A. K. 2013. Efficacy of Think Tanks in Influencing Public Policies: The Case of Bangladesh. Asian Journal of Political Science, 21(1): 62-79. Available from: <https://doi.org/10.1080/02185377.2013.793561>
- Rich, A., McGann, J., Weaver, K., Garnett, M., Thunert, M., Speth, R., Traub-Merz, R., and Ye, Y. 2011. Think Tanks in Policy Making - Do They Matter?. Briefing Paper

- Special Issue: 63. Available from: <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/china/08564.pdf> [2021, April 29].
- Salas-Porra, A., and Murray, G. (Eds.). 2017. Think Tanks and Global Politics. palgrave macmillan. Available from: <https://doi.org/10.1057/978-1-137-56756-7>. [2020, June 5]
- Satrio, B. D. 2021. Results-based payments in Indonesia: A strategy to move REDD+ forward?. Available from: <https://forestsnews.cifor.org/authoren/bimodwisatrio> [2020, June 7]
- Seethalakshmi, S., and Shyamala, K. 2019. India two Wheelers Go Electric-Setting Stage for the E- Revolution. International Journal of Innovative Technology and Exploring Engineering, 8 (11S): 751-756. Available from: <https://doi.org/10.35940/ijitee.K1131.09811S19> [2021, April 28]
- Shamsuddoha, M., Khan, S. M. H., Raihan, S., and Hossain, T. 2012. Displacement and Migration from Climate Hot-spots: Causes and Consequences. Center for Participatory Research and Development and ActionAid: 35. Available from: https://unfccc.int/files/adaptation/groups_committees/loss_and_damage_executive_committee/application/pdf/displacement_and_migration_in_bangladesh.pdf [2020, July 6]
- The Asia Foundation. 2012. A Situation Analysis of Climate Change Adaptation Initiatives in Bangladesh. Available from: <https://www.iucn.org/> [2021, June 5]
- The United Nations Economic and Social Council (ECOSOC). 2021. List of Least Developed Countries (as of 11 February 2021). Available from: <https://www.un.org/development/desa/dpad/least-developed-country-category.html> [2021, June 5]
- The United Nations Environment Programme (UNEP). 2008. Dr. Atiq Rahman, Champions of the Earth. Available from: <https://www.unep.org/championsofearth/laureates/2008/dr-atiq-rahman> [2021, May 21]
- The Wayback Machine. 2008. Bangladesh Centre for Advanced Studies (BCAS), Available from: http://www.serd.ait.ac.th/ump/bangladesh_centre_for_advanced_s.htm

[2021, April 25]

Williams, L. 2014. China's climate change policies: actors and drivers. The Lowy Institute for International Policy: 29.

Available from: <https://www.lowyinstitute.org/publications/chinas-climate-change-policies-actors-and-drivers> [2021, April 30]

World Resources Institute. 2021. Mission and Initiatives of WRI INDIA.

Available from: <https://wri-india.org/about/mission-and-initiatives>.

[2021, April 30]

Zamudio, A. N., and Parry, J.-E. 2016. Review of Current and Planned Adaptation Action in Bangladesh. CARIAA Working Paper Issue : 67.

Available from: <http://www.idrc.ca/cariaa> [2021, March 23]

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายธารินทร์ ดุลยพิทักษ์
วัน เดือน ปี เกิด	21 พฤศจิกายน 2535
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	2554 - 2558 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส จากคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน 2547 - 2554 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยม สายศิลป์ภาษาฝรั่งเศส โรงเรียน สามเสนวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY